Täysistunto

Torstai 25.2.2016 klo 16.00—17.44

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 17.44.

Puhetta johti ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (16.00—17.44).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

2.1. Suullinen kysymys kansainvälisestä harjoitustoiminnasta (Antti Rinne sd)

Suullinen kysymys SKT 14/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Rinne.

Keskustelu

16.01 **Antti Rinne sd:** Arvoisa puhemies! Tällä viikolla oli tasavallan presidentin johtama palaveri, jossa puolueiden puheenjohtajat olivat laajasti paikalla. Tässä palaverissa todettiin, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjaa ei muuteta harjoitustoimilla, vaan poliittisilla päätöksillä. Puolustusvoimien suorituskyvyn ylläpitäminen ja kehittäminen edellyttää aktiivista harjoitustoimintaa eri kumppanien kanssa. Tällaisia harjoituksia on tänä vuonna hieman alle 90 kappaletta.

Viime viikkojen aikana on käyty vilkasta keskustelua harjoitustoiminnasta. Eilen puheenjohtajat keskustelivat ulko- ja turvallisuuspolitiikasta siis tasavallan presidentin johdolla. Hyvähenkisessä ja vakavassa keskustelussa nousi esille asioita, jotka toteutuessaan luovat edellytyksiä hyvälle yhteistyölle jatkossakin ja vakaalle, yhteisesti jaetulle ulko- ja turvallisuuspolitiikan sisällölle.

Arvoisa pääministeri, kysyn teiltä: miten ja missä aikataulussa hallitus tuon eilisen hyvähenkisen keskustelun synnyttämiä kehittämisajatuksia aikoo viedä eteenpäin?

16.02 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitukselle on äärimmäisen tärkeää ensinnäkin se, että tämmöinen kansallinen yksituumaisuus koskien ulko- ja turvallisuuspoliittisia kysymyksiä säilyy meidän keskustelun ytimenä. Totta kai me pystymme ja meidän pitää pystyä asiasta keskustelemaan, välillä reippaastikin, mutta se, että siellä on ollut konsensus ja yksituumaisuus taustalla, on arvo, jota tulemme vaalimaan ja haluamme vaalia.

Tässä Mäntyniemen keskustelussa toimme esille sen muutoksen, minkä hallitus näitten harjoitusten arviointikriteeristöihin tulee tuomaan. Sen tuomme hyvin nopeassa aikataulussa paitsi TP-UTVAn käsittelyn pohjaksi, myöskin sitten eduskuntakäsittelyn pohjaksi. Se on totta, että harjoituksia on kymmeniä, jopa lähelle sata voi olla vuodessa, ja siellä voi joku harjoitus nousta, kun harjoituksen sisältö myöhemmin selviää, sellaiseksi, jota kannattaisi vielä tarkemmin käsitellä ennen kuin harjoitus toteutetaan. Tähän asiaan lupaan muutoksen, ja se tulee näkymään myöskin eduskunnan tiedonsaannissa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.04 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos vastauksesta, pääministeri. Ranskaa viime vuoden marraskuussa kohdanneet, koko maailmaa järkyttäneet terroriteot ovat synnyttäneet uudenlaisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen tilanteen Euroopassa. Ranska on pyytänyt apua Euroopan unionin jäsenmailta Lissabonin sopimuksessa merkityn avunantolausekkeen mukaisesti ensimmäistä kertaa unionin historiassa. Suomi on ilmoittanut valmiutensa antaa tällaista apua.

Näin poikkeuksellisessa ja uudessa, ensimmäistä kertaa kohdattavassa tilanteessa on tärkeää, että hallituksella on politiikkansa tukena asiaa tunteva, sen käänteitä hahmottava parlamentti mahdollisimman yksituumaisesti. Tämä edellyttää sitä, että eduskunnalla kokonaisuudessaan on mahdollisuus asiasta keskustella. Arvoisa pääministeri, kuten edustaja Heinäluoma on täällä useampaan otteeseen esille tuonut, kysyn teiltä: aiotteko tuoda Ranskan avunpyyntöön liittyvän asiakokonaisuuden eduskuntaan keskusteltavaksi esimerkiksi pääministerin ilmoituksena tai peräti tiedonantona?

16.05 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä asia on valmistelussa, ja Suomi on vastannut myönteisesti Ranskan pyyntöön. Meillä on kolme asiaa, joita viemme eteenpäin. Yksi on koulutustoiminta Irakin Erbilissä, toinen on UNIFIL-toiminnan jatkaminen Libanonissa, ehkä sen laajentaminen, ja kolmas on sitten jo toteutunut, eli Puolustusvoimat on antanut lentotunteja kuljetuskalustolle.

Kriisinhallintaan osallistumista valmistellaan parasta aikaa, ja se tulee vaatimaan sotilaallisen kriisinhallintalain mukaisesti selontekomenettelyn käsittelyn, ja tämä antaa sopivan tilaisuuden käydä laajempi keskustelu tästä aiheesta. Uskon, että tämä on myöskin paras tapa eduskunnalle.

16.06 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on tärkeä asia, ja asia on valmistelussa, eli johdonmukaisesti Suomi on korostanut

avunantolausekkeen poliittista ja periaatteellista merkitystä. Se on myös solidaarisuuskysymys Euroopan valtioiden välillä. On hyvin perusteltua, että kun tämä nyt ensimmäistä kertaa aktivoituu, niin nämä asiat perusteellisesti selvitetään. Tässä tilanteessa on järkevää tuoda selonteko. Sen jälkeen meillä on erittäin hyvä mahdollisuus laajasti keskustella näistä asioista. Tämä on äärimmäisen tärkeä, ja samalla tämä on myös vastaus Ranskan avunpyyntöön, mutta meille on myös Yhdysvallat esittänyt avunpyyntönsä. Näihin kaikkiin pyyntöihin voidaan vastata sitten samalla kertaa.

16.07 **Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä viime viikkojen keskustelu on osoittanut sen, että kansainvälinen harjoitustoiminta on tarpeen, ja on erityisen hyvä, että se on lisääntynyt Ruotsin kanssa, ja sitähän kaikki tukevat, ja se on hyvin tärkeä linjaus. Mutta on myöskin ilmennyt, että tämmöinen tietynlainen poliittinen harkinta ja arviointi on pettänyt, en sano lopputuloksen suhteen vaan ihan menetelmien suhteen. On hyvä, että nyt tasavallan presidentti ja hallitus ovat näitä menettelytapoja ja käsittelyjärjestystä uusimassa, ja sille tulee varmasti meiltä täysi tuki. Samaten on hyvä, että me saimme mahdollisuuden keskustella ja käydä läpi näitä laaja-alaisia turvallisuushaasteita ja Suomen osallistumista kriisinhallintaan, kun EU:ssakin on valmisteilla uusi globaali strategia. Mutta olisi tärkeää, että tässä yhteydessä ei katsota vain sotilaallista osallistumista vaan myöskin niitä muita välineitä, siviilikriisinhallintaa ja kehitysyhteistyötä, joidenka yhteensovittamisen ja yhteiskäytön pitäisi olla juuri Suomen kaltaisen maan erityinen vahvuus ja panos kansainväliseen yhteistyöhön.

16.08 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kokonaisturvallisuus on tärkeää. Siihen liittyy myös kriisinhallinta, kansainvälinen harjoitustoiminta, kehitysyhteistyö, monenkeskinen yhteistyö EU:ssa, YK:ssa, kansainvälisissä järjestöissä ja kansalaistoiminnassa. Mutta kun puhuitte tästä harjoitustoiminnasta, niin on syytä erottaa nämä sotilaalliset harjoitukset ja sitten tämä niin sanottu CMX, joka on paljon ollut esillä. Viime vuonna 3.3. hallitus tiedotti tästä CMX:stä ulkoministeriön kautta, ja silloin tässä kumppanimaina olivat mukana Suomi, Ruotsi, Australia, Japani ja Ukraina. (Eduskunnasta: Ohhoh!) Nyt kun on puhuttu paljon Ukrainan kriisin alusta, niin viime hallituksen aikana on harjoiteltu Ukrainan kanssa CMX-operaatiossa.

16.09 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä sotilaallisessa harjoitustoiminnassa sotkeutuu ikävällä tavalla kaksi asiaa: toisaalta tästä asiasta tiedottaminen ja toisaalta itse substanssi, joka liittyy näihin harjoituksiin. Se, että tämä tiedottaminen täydellisesti epäonnistui, aiheutti aika paljon sitä kohua, joka sitten siitä seurasi. Nyt olen pannut tyydytyksellä merkille — kun olen tästä asiasta monta kertaa huomauttanut — että hallituksen piiristä on nyt tullut selvä ilmoitus siitä, että tähän tiedotuskäytäntöön tulee selvä uusi sabluuna ja uusi systeemi. Tämä on täysin välttämätöntä. Ei voi olla niin, että ulkoasiainvaliokunta ja puolustusvaliokunta saavat tietää näistä asioista lehdistä. Se on hyvin tärkeätä, että tähän tulee nyt muutos, uusi systeemi ja sabluuna.

Sitten toisena asiana ehkä se vielä, että mitä tulee tähän Euroopan unionin yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, siinä saattaa tapahtua aika isoja asioita ensi kesänä, jos brexit tapahtuu. Siinä yhteydessä täytyy miettiä vielä uudelleen, mikä tämän sisältö on.

16.10 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on aivan totta, mitä valiokunnan varapuheenjohtaja Salolainen sanoi. Tiedän omasta kokemuksestani oltuani UaV:n puheenjohtajana neljä vuotta, että näissä prosesseissa on aina ollut parantamisen varaa, ja niin on nytkin. Nythän tietysti tämän prosessin yhteydessä olen käynyt kaksi kertaa jo ulkoasiainvaliokunnassa kuultavana, mutta se on hyvä täällä suuressa salissa käydä läpi, että tätä juoksua parannetaan, koska se on meidän kaikkien etu. Tämä tilanne, että meidän linjastamme olisi jotain epäselvyyttä, on huono tilanne isänmaan kannalta, ja sellaista ei pidä olla. Uskon kyllä, että aika moni meistä on ollut selvillä, mutta moni ei ole, ja sen takia meidän täytyy tässä parantaa.

Varapuheenjohtaja Salolainen puhui tästä brexitistä. Sillä on myös erittäin merkittävät ulko- ja turvallisuuspoliittiset seuraukset, jos se toteutuu, ja ne täytyy ottaa vakavasti. Britannia on suorituskyvyltään, diplomaattikyvyltään ja ulko- ja turvallisuuspoliittiselta osallistumiseltaan erinomaisen iso sotilaallinen valta. Vaikka sen päälinja on Nato, niin se on kuitenkin eurooppalaisessa kontekstissa myös hyvin tärkeä.

16.11 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime vuosina on tuotu esille Suomen ulkopolitiikkaan liittyen uusi termi, ja se on tämä "aktiivinen vakauspolitiikka". Suomi ja Ruotsi yhdessä Itämeren alueella voivat muodostaa vakauttavan tekijän, ja luottamus näiden kahden maan politiikan jatkuvuuteen on tässä tärkeä tekijä. Tämän sotaharjoituskeskustelun yhteydessä on puhuttu myös sotilaallisesta liittoutumattomuudesta. Meidän linjaanhan on kuulunut uskottava oma puolustus, kumppanuusyhteistyö ja myös pysyminen sotilasliittojen ulkopuolella. Arvoisa pääministeri, voivatko kansalaiset luottaa siihen, että teidän johtamanne hallitus pitää kiinni siitä, että Suomi pysyy sotilasliittojen ulkopuolella ja noudattaa tätä aktiivista vakauspolitiikkaa kokonaisuudessaan?

16.12 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän on helppo vastata. Kun lukee hallitusohjelman, niin hallitusohjelmassa pysytään myöskin tässä asiassa. Sen voin teille vakuuttaa, arvoisa edustaja.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja ulkoministeri haluaa lisätä.

16.12 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! — Edustaja Heinäluomalle minulla on ilo todeta, että olen tänään aamulla keskustellut Ruotsin parlamentin puhemiehen Urban Ahlinin kanssa — sosialidemokraatti — näistä asioista ja tulimme yhteisymmärrykseen nimenomaan siitä asiasta, että tämä Suomi—Ruotsi-yhteistyö on molempia hyödyttävää, se on poliittisesti tasapainottavaa, se tapahtuu sotilasliittoihin kuulumattomien maiden kesken. Tämä on juuri sitä linjaa, mitä meidän pitääkin tehdä, ja uskon, että tällä on valtavan suuri tuki Suomessa ja myös Ruotsissa. Tässä valtuuskunnassa oli myös parlamentaarikkoja kaikista Ruotsin eduskuntapuolueista, ja he vahvistivat tämän saman asian.

16.13 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvin tärkeää, että valtiojohdolla on näistä sotilaallisista harjoituksista yksi viesti — tämä ei ollut lähtötilanne, nyt viestiä on selvästi selkeytetty, ja se on hyvä asia — ja myöskin että eduskunta saa ajantasaisesti näistä tiedot. Mutta kysymykseni olisi liittynyt tähän pohjoismaiseen yh-

teistyöhön ja sen rajoihin. Meillä tosiaan on ollut Urban Ahlin täällä tänäänkin vieraana delegaationsa kanssa, ja ulko-, puolustus- ja turvallisuuspolitiikka on ollut keskustelussa. Olisin pääministeriltä halunnut kysyä hallituksen visiota tästä pohjoismaisesta yhteistyöstä nimenomaan näillä sektoreilla. Nyt puhutaan paljon turvallisuus- ja puolustuspolitiikan yhteistyöstä. Miten hallitus näkee tiivistyvän yhteistyön Ruotsin kanssa ulkopolitiikan saralla? Mitä vielä voidaan tehdä enemmän kuin mitä tänä päivänä näissä kysymyksissä Ruotsin kanssa tehdään? Ja onko siinä joitakin rajoja, joiden yli ei voida Ruotsin kanssa yhteistyössä mennä? Miten pääministeri näkee?

16.14 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erityisesti Ruotsin kanssa meillä on ihan jatkuva keskusteluyhteys paitsi puolustusyhteistyön syventämisestä myös muista ulko- ja turvallisuuspoliittisista kysymyksistä. Esimerkiksi Ruotsin turvaneuvoston jäsenyyshakemusta ja sitä pyrkimystä tuemme. Myöskin olemme löytäneet toisemme hyvin, kun puhutaan kriisinhallintakysymyksistä ja kun puhutaan maahanmuuton juurisyiden kysymyksistä. Näistä me käymme jatkuvaa keskustelua paitsi Ruotsin kanssa myöskin muiden Pohjoismaiden kanssa. Esimerkiksi näissä rajakysymyksissä, jotka eivät varsinaisesti tähän liity, meidän täytyy varautua myöskin tilanteisiin, joissa — jos Euroopan unioni jos ei pysty ratkomaan näitä asioita — ratkaistaan, miten me pystymme Pohjoismaiden kesken takaamaan tämän vapaan liikkuvuuden Pohjoismaiden sisällä. (Puhemies koputtaa) Mutta erityisesti puolustusyhteistyön syventäminen Ruotsin kanssa on tarkoituksemme.

16.15 **Seppo Kääriäinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen ilmoitus, että se parantaa informointia eduskunnan suuntaan, on tietysti erittäin myönteinen asia, ja se mahdollistaa myös entistä paremmin konsensuksen hakemisen näissä tärkeissä, joskus myös vaikeissa asioissa. Miellyttävää oli kuulla myös pääministerin vakuutus siitä, etteivät harjoitukset — taikka mikään muukaan — ole muuttamassa Suomen ulkopoliittista linjaa, tätä aktiivisen vakauspolitiikan linjaa, niin kuin sitä viime aikoina on kutsuttu.

Nyt tämä harjoitusrykelmä, joka nyt tässä keväällä suuntautuu Suomeen, tapahtuu suomalaisten kanssa: Rissalan ilmavoimat, Arrow — maavoimat täällä Etelä-Suomessa — ja sitten Baltops Suomenlahdella. Tämä on tietysti aika merkittävää, aika historiallistakin, ja myönteistä meidän harjoitustoimintamme kannalta. Minun kysymykseni kuuluu — täällä ei ole puolustusministeri Niinistö paikalla, mutta ulkoministeri osaa varmaan vastata: kun vertaillaan Ruotsia tässä katsannossa Suomeen tai päinvastoin, näettekö te tässä mitään eroa näitten kahden naapurin välillä?

16.17 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi ja Ruotsi ovat molemmat useissa yhteisharjoituksissa mukana, kuten tuossa viime vuoden CMX-harjoituksessa olimme yhdessä Nato-maiden kanssa, mutta Suomen lähtökohdista kumppanina — emme 5 turva-artiklan mukana emmekä muutenkaan. Me olemme Ruotsin kanssa monissa yhteisharjoituksissa. Tässä lähiaikoina on Norjassa harjoitus. Osallistumme yhdessä myöskin siihen, ja tätä tehdään jatkuvalla tavalla.

Sitten ylipäätään transatlanttisesta suhteesta. Sitähän meidän molempien pitää hoitaa erikseen ja myös yhdessä. Ei siitä ole kovin kauaa, kun presidentti Obama vieraili Tukholmassa ja siellä olivat kaikki presidentit. Tämä on hyvin laaja-alaista yhteistyötä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Myös terrorismin ehkäisyssä, kyberrikollisuudessa ja hybridiso-

dassa tätä todella (Puhemies koputtaa) tarvitaan maitten välillä ja etenkin Suomen ja Ruotsin välillä.

16.18 **Annika Lapintie vas** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ihan hyvä, että nämä harjoitukset Yhdysvaltojen kanssa, tai kaikki nämä yhteensä, ovat tulleet julkisuuteen ja niistä keskustellaan, mutta kyllä minä pitäisin vielä tärkeämpänä sitä, mitä oikeasti tehdään, kuin sitä, kuinka siitä tiedotetaan. Totta kai se on huolestuttavaa, jos hallituksen piirissä katsottiin, että tämä ei ole mitään erityistä, edes tällaisessa tiukassa, jännittyneessä, diplomaattisessa tilanteessa, että hallituksen mielestä on aivan normaalia, että yhdysvaltalaiset joukot tulevat Suomeen harjoittelemaan. Se minua huolestuttaa, ja laajemminkin: Onko niin, että hallitus on nyt antanut ulkopolitiikan diplomatian mennä täysin Puolustusvoimien ehdoilla puolustusministeri etunenässä? Missä on meidän perinteinen ulkomaan diplomatia, rauhan rakentaminen, (Puhemies koputtaa) rauhanvälitys? Onko se jäänyt täysin varjoon?

16.19 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on hyvä kysymys. Me tarvitsemme Puolustusvoimien harjoitustoimintaa enemmän, koska meillä on vähemmän näitä kriisinhallintaoperaatioita. Tämä on yksi syy siihen, että tiivistämme harjoittelua. Näitä harjoituksia on kahdentyyppisiä. Toiset ovat, niin kuin ulkoministeri tuossa totesi, tämmöisiä karttaharjoitustyyppisiä, joissa on ulko- ja turvallisuuspoliittinen ulottuvuus. Meillä on tietty rooli näissä karttaharjoituksissa. Mutta sitten kun tehdään kaluston kanssa, niin siinä, mikä näkyy kansalle ja saa paljon julkisuutta, on puhtaasti puolustuskyvyn ylläpitämisen tarkoitus. Näitä harjoituksia on kymmeniä vuodessa, niitä tehdään eri kumppaneiden välillä, eri maiden välillä, ja se lähtee puhtaasti Suomen puolustuskyvyn näkökulmasta aina, ja siinä harjoitellaan sotataitoja ja Suomen puolustusvoimien omasta näkökulmasta. Mutta kaikilla asioilla on aina myöskin ulko- ja turvallisuuspoliittisia näkökulmia, ja sen takia tätä kriteeristöä (Puhemies koputtaa) ollaan tekemässä, että pystytään myöskin näihin kysymyksiin vastaamaan.

16.20 **Carl Haglund r** (vastauspuheenvuoro): Herr talman! Herra puhemies! Oikein hyvää keskustelua tänään, ja jostain syystä meillä on tässä maassa syntynyt semmoinen tapa, että puhutaan enemmän prosesseista kuin asiasta. Siinä mielessä edustaja Lapintien puheenvuoro oli hyvä. Voi olla kahta mieltä siitä, onko tämä harjoittelu hyvää vai ei. Sen sijaan meillä on sekä Islannin harjoituksen osalta että Ämarin harjoituksen osalta ja nyt tässä keskustelussa puhuttu prosesseista: kuka on kutsunut ja kuka ei ja kuka on saanut tietää ja missäkin. Jotenkin ei kyetä keskustelemaan siitä itse asiasta, ja sen takia on hyvin tärkeätä, että hallitus tosiaan parantaa näitä käytäntöjä, jotta voidaan sitten tarvittaessa, jos keskustelua halutaan käydä, käydä sitten siitä asiasta. Mitä tulee tähän harjoitustoimintaan, niin itse koen, että se on hyvin tärkeätä ja se kehittää meidän puolustuskykyämme, mutta niin tekee myös tämä kriisinhallintatyö. Olisin, herra pääministeri, kysynyt teiltä, kun totesitte tässä, että Ranskan avunpyynnön suhteen teidän tarkoituksenne on nyt lisätä läsnäoloa kriisinhallintakentällä, ja samalla totesitte taas äsken, että vähemmän resursseja kriisinhallintaan: miten tämä yhtälö oikein menee, (Puhemies koputtaa) ja mistä ne rahat tulevat siihen Ranskan auttamiseen? (Puhemies koputtaa) En sitä oikein... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja josko pääministeri vastaisi nyt.

16.21 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kriisinhallintaoperaatioita on ollut nyt vähemmän, ja se on tarkoittanut sitä, että harjoittelun tarve on lisääntynyt. Tämä oli äskeinen viestini. Nämä harjoitukset ovat aina herättäneet julkista keskustelua. Se ei ole tämän hallituksen asia vaan — entinen puolustusministeri hyvin muistaa — näistä keskusteltiin myöskin viime kaudella, ja tästä oppineena me haluamme nyt parantaa tätä prosessia, mikä tässä vuosien varrella on ollut. Osana tätä Ranskan avunpyyntöä meillä on tarkoitus lisätä Libanonin operaation suuruutta. Tästä ei lopullisia päätöksiä vielä ole tehty, ja ulkoministeri mainitsi Erbilin koulutusoperaation Irakissa. Nämä menevät normaaleilla budjettivaroilla, ja niihin löydetään sitten tarvittavat rahat. Kovin suurista summista näissä (Puhemies koputtaa) kahdessa operaatiossa ei nyt tällä kertaa puhuta.

16.22 **Sampo Terho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kansan kaltaiselle maalle vastuullinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka on tietenkin elintärkeää erityisesti nyt, kun kansainvälinen tilanne on yhä rauhattomampi. Meillä on varmasti täällä salissa yhteisymmärrys, ettei tämän kaltaisilla asioilla tehdä puoluepolitiikkaa, eikä tietenkään kukaan halua vaikeuttaa tai estää sellaisia harjoituksia, jotka katsotaan Suomen kansallisen edun mukaisiksi. Siinä suhteessa tällaiset kohut ovat harmillisia, että ne voivat aiheuttaa vaikeuksia näiden harjoitusten tulevaisuudelle. Mutta onko tämä nyt käynnissä ollut tai viime viikolla käyty kohu ollut tarpeellinen ja perusteltu? Kysyisin asianomaiselta ministeriltä, mistä tässä oikeastaan on mielestänne keskusteltu, aivan samoin kuin täällä salissa pohditaan. Mikä on siis muuttunut, mikä on vaihtunut Suomen linjassa tai toimintatavassa? Mikä on muuttunut harjoitusten suhteen edellisistä vaalikausista tai edellisen hallituksen ajasta?

16.23 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täytyy todeta selvästi, että nämä kaikki harjoitukset perustuvat Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisiin linjauksiin ja harjoituksilla ei muuteta näitä linjauksia. Sitten Suomi osallistuu Naton kumppanimaana omista lähtökohdistaan. Nämä asiat tuodaan tietysti kansalaiskeskusteluun, koska on hyvin tärkeää: Suomella ei voi olla kuin yksi ulko- ja turvallisuuspolitiikka, siis Suomen linja, ja sehän tietysti muodostetaan yhdessä eduskunnassa, ja hallitus toteuttaa sitä ohjelmansa mukaisesti, eli meillä täytyy olla tässä konsensus. Tiedän tämän hyvin. Toimiessani ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajana, kun olin opposition edustaja silloin, kaikki toiminta tähtäsi siihen, että pystytään muodostamaan konsensus, tehdään yksimielisiä päätöksiä, tehdään yksimielisiä mietintöjä (Puhemies koputtaa) ja sitä kautta kanavoidaan tämä kansan suuri kannatus tähän meidän nykyiseen ulkopoliittiseen linjaan, (Puhemies koputtaa) jonka uskon kaikkien täällä jakavan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, myönnän vielä kysymykset edustaja Östmanille ja Mustajärvelle, ja sen jälkeen, mikäli ensimmäinen kysyjä haluaa, hän saa vielä puheenvuoron.

16.25 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikea tiedottaminen oikeaan aikaan on aina avainasemassa silloin, kun on kyse vakavista asioista. Julkisuudessa hallituksen kärkiministerit ovat kuitenkin antaneet erilaisia lausuntoja liittyen näihin so-

taharjoituksiin, mitä tulee Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Koska hallituksen viestit ovat olleet tulkinnanvaraisia, oli hyvä, että tasavallan presidentti oli julkisuudessa selventämässä hallituksen suunnalta tullutta sekamelskaa. Kuultuani presidentin selvennyksen tunnistin sen, mitä olin itse ajatellut tilanteesta: harjoituksiin ei sisälly niin paljon dramatiikkaa kuin julkisuudessa esillä olleista lausunnoista olisi voinut päätellä. Kysynkin: miten on mahdollista, että hallituksen johtavat ministerit antavat erisuuntaisia lausuntoja ja vastauksia näissä tärkeissä asioissa, ja olisiko hallituksen syytä tarkentaa viestintästrategiaansa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kuka hallituksen puolelta vastaa? — Kumpi vaan. No, valitaan pääministeri nyt sitten ensimmäisenä.

16.26 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En aivan nyt allekirjoita sitä, että tämä olisi hallituksen sekavaa viestintää, mistä on kysymys. Kyllä tässä on nyt keskustelussa myöskin sotkeutunut erityisesti kaksi asiaa, jotka olen tässä jo moneen kertaan selittänyt: toinen on harjoitustoiminta, jolla on ulko- ja turvallisuuspoliittisia tavoitteita ja lähtökohtia, ja toinen osa ovat ne harjoitukset, jotka lähtevät puolustuskyvyn ylläpitämisestä. Nämä harjoitukset, jotka ovat näyttäviä ja näkyvät ja joissa kalustoa ja rautaa on ilmassa ja maalla harjoituksista riippuen, herättävät aina keskustelua — ovat herättäneet tällä vaalikaudella, ovat herättäneet myöskin viime kaudella. Mutta se on selvää, että hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisessa linjassa ei ole tapahtunut mitään muutoksia, se on ollut selkeä koko ajan, ja sitä vasten me arvioimme sekä harjoitustoimintaa että sitten näitä (Puhemies koputtaa) ulko- ja turvallisuuspoliittisella ulottuvuudella olevia karttaharjoituksia.

16.27 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vieläkin on epäselvää, missä vaiheessa Oregonin laivuevierailun valmistelussa tehtiin ulkopoliittinen harkinta, ja jos ei tehty, niin tilanne on aika lailla huolestuttava. Siinä mielessä se, että tasavallan presidentti antoi kuitenkin hallitukselle muistutuksen, osoittaa, että tämä keskustelu ei ole ollut turha. Mutta mitä tulee tähän Lissabonin sopimukseen ja avunantolausekkeeseen, niin onhan nyt varmasti niin, että kun kansallista lainsäädäntöä muokataan, niin muistetaan, että kyse on aina kahdenvälisestä prosessista ja että Suomelle jää aina oma harkinta sen suhteen, mikä on avunannon muoto ja sisältö, ettei käy niin, että esimerkiksi Euroopan unionin muiden maiden paineesta johtuen Suomi luopuisi kansallisesta harkinnastaan, kun niin moni puolue on nyt sitten luopunut siitä EU-kriittisyydestään? (Naurua)

16.28 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jottei unohdu, niin teidän nyt edustamanne puolue on osallistunut myös hallitustoimintaan silloin, kun tämmöisiä CMX-harjoituksia on ollut. (Paavo Arhinmäki: Ei olla!) — 2012, edustaja Arhinmäki, 2012. — Tosin edustaja Mustajärvi ei silloin mahtunut teidän ryhmään, nyt mahtuu, ja hyvä niin. (Naurua)

Arvoisa puhemies! Mutta tämä kysymys, minkä te avunantolausekkeesta teitte, on oikea, ja se on otettava vakavasti, koska se aktivoitiin ensimmäistä kertaa käytännössä näiden Pariisin terrori-iskujen jälkeen. Mitä tapahtui? Puolustusministerit ilmaisivat poliittisen tahtonsa, sen jälkeen Ranskan suurlähettiläät kaikissa pääkaupungeissa menivät ulkoministeriöön jokaisessa maassa ja alkoivat yhdessä selvittää, mikä se avuntarve olisi, ja sit-

ten neuvotteluteitse ranskalaisten kanssa käydään läpi sitä, miten me voimme auttaa, ja sitten yhdessä koordinoidaan tämä päätös. (Puhemies koputtaa) Tämä on aivan oikea asia, ja näin pitikin tehdä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä pääministeri.

16.29 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä edustaja Mustajärven kysymykseen: Tämä on kahdenvälinen prosessi, eli kun tämmöinen avunantopyyntö laukaistaan, niin se on selvää, että se on kahdenvälinen prosessi. Niin oli tässäkin tapauksessa, ja kaikki, joille avunpyyntö osoitettiin, ovat suhtautuneet siihen positiivisesti. Tämä on erittäin tärkeää, että tästä käydään nyt perusteellinen keskustelu, kun tämä ensimmäisen kerran aktivoitiin. Suomi on pitänyt koko ajan tärkeänä tätä sekä poliittisesti että turvallisuuspoliittisesti, ja nyt kun se on ensimmäistä kertaa laukaistu, niin nyt on hyvä käydä keskustelu sitten, miten muut maat toimivat ja mitä se vaikutti täällä meillä Suomessa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Tuomioja nousi niin vaativalla tavalla ylös äsken, että minun on pakko myöntää hänelle puheenvuoro.

16.30 **Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! — Kun ministeri Soini on pariinkin otteeseen viitannut näihin CMX-harjoituksiin, niin 2015, vuosi sitten, tiedotuksessa todettiin, että "harjoituksessa läpikäydään tilanne, jossa kahden etäällä Naton alueesta sijaitsevan kuvitteellisen valtion välille kehittyy kriisi, jolla on vaikutuksia humanitaariseen tilanteeseen sekä merelliseen turvallisuuteen". Nyt haluaisin vain kysyä: onko niin, että myös vastaisuudessa CMX:ään osallistumisessa ei ole mistään artikla 5:stä kysymys tai siitä, että Naton kanssa tehtyä isäntämaa-, yhteisymmärrysasiakirjaa sovellettaisiin tällaisessa harjoituksessa?

16.31 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Näitä harjoituksia on ollut vuosina 2005, 2008, 2010, 2011, 2012 ja nyt mainitsemananne vuonna 2015 — voi olla, että on tulevaisuudessakin. Niissä on todennäköisesti erilaisia viitoituksia, skenaarioita. Tämä on kyllä hyvin mielenkiintoista. Kannatan sitä kovasti, että kaikki nämä asetelmat käydään läpi ja selvitetään, mitä kaikkea on harjoiteltu ja mihinkin aikaan, mutta pääasia on, että on harjoiteltu. Mutta totta kai Suomi osallistuu aina harjoituksiin ainoastaan kumppanimaana, se on meidän linjamme, ainoastaan kumppanimaana. Me emme ole artikla 5:n ja turvatakuiden piirissä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lupasin edustaja Rinteelle puheenvuoron, mutta... Taidan pitää lupaukseni. (Naurua)

16.32 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! — Arvostan kovasti tätä rakentavaa ja hyvähenkistä keskustelua Mäntyniemestä tänne eduskuntasaliin siirtyneenä. Erityisen mieluisaa tässä keskustelussa oli se, että pääministeri totesi koko hallituksen puolesta, että sotilaspoliittinen liittoutumattomuus on hallituksen linja. Se on erittäin tärkeä viesti tästä keskustelusta. Haluan myöskin todeta sen, että minun mielestäni tässä keskustelussa on tärkeä ulottuvuus myöskin se — mikä on käynyt selväksi tässä parin

viikon keskustelussa ulko- ja turvallisuuspolitiikasta — että täällä, tässä salissa, eduskunnan toimesta tehdään ulko- ja turvallisuuspoliittiset linjanmuutokset, ei missään sotilaitten virkatyöpöydällä, täällä nimenomaan eikä minkään harjoituksen yhteydessä.

Haluan kiittää, arvoisa pääministeri, tästä hyvästä keskustelusta täällä kyselytunnilla, ja samalla kysyn sitten vielä tarkentavan kysymyksen: milloinka aiotte tuoda tämän selonteon eduskunnan käsittelyyn?

16.33 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia kiitoksista. Tarkennan sen verran, että Suomi on sotilasliittoon kuulumaton maa ja näin olemme sen kirjanneet myöskin hallitusohjelmaan. Milloin tämä selonteko tuodaan eduskuntaan? Sitten kun se on valmis. Siinä on vielä päätöksiä tekemättä. Kun kaikki tarvittavat päätökset on tehty ja selonteko on valmis, se tulee eduskuntaan. Sillä ei vielä ole aikataulua, jonka voisin tässä luvata, mutta se tulee nopealla aikataululla.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys opintotuen leikkaamisesta (Ozan Yanar vihr)

Suullinen kysymys SKT 15/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrymme seuraavaan kysymykseen. Edustaja Yanar.

Keskustelu

16.33 **Ozan Yanar vihr:** Arvoisa herra puhemies! Lukuisat ministerit lupasivat ennen vaaleja olla leikkaamatta koulutuksesta. Kuten me kaikki tiedämme, he ovat pettäneet tämän lupauksen ja leikanneet valtavat summat Suomen tulevaisuudesta eli koulutuksesta, ja nyt opiskelijat odottavat kauhulla, mitä opintotuelle on tapahtumassa: hallitus on leikkaamassa opintotukea neljänneksen. Painotan: neljänneksen. Opintotuki asumislisineen tänä vuonna opiskelunsa aloittavalle on noin 540 euroa bruttona kuukaudessa, eikä tämä riitä mitenkään elämiseen nytkään. Kelan tuoreen raportin mukaan opiskelijoista joka kuudes käyttää jo nyt opintorahan ja asumislisän kokonaisuudessaan asumiseen. Haluan muistuttaa, että opiskelijoiden pitää myös syödä. Opintotuesta ei voi leikata neljännestä ilman, että leikkaus vaikeuttaisi opiskelijoiden elämää kohtuuttomasti. (Puhemies koputtaa) Kysynkin opetusministeriltä: aikooko hallitus todella lähteä opintotuen massiivisen leikkaamisen tielle?

16.34 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on asettanut itselleen tavoitteeksi pysäyttää Suomen velkaantumisen. Se on sellainen tavoite, johon se hallitus, jossa vihreät olivat mukana, ei kyennyt, ja se on myöskin sellainen asia, tämä velkaantumisen pysäyttäminen, joka on erityisen tärkeätä nuorille sukupolville, koska he ovat niitä, jotka sitten maksavat sen velan, jos me otamme sitä heidän piikkiinsä.

Hallitusohjelmaneuvotteluissa keskusta, perussuomalaiset ja kokoomus sopivat hallituksen ohjelmasta, johon sisältyy 4 miljardin euron leikkaukset. (Jari Myllykoski: Opiskelijat kyykkyyn!) Tässä kokonaisuudessa keskusta, perussuomalaiset ja kokoomus sopivat, että opintotuki valitettavasti myöskin kuuluu näiden leikkausten piiriin, 70 miljoonaa euroa vuoteen 2019 mennessä ja 150 miljoonaa pitkällä aikavälillä. Epäkiitollinen tehtäväni on viedä tätä asiaa eteenpäin, ja olen asettanut selvityshenkilön Roope Uusitalon valmistelemaan mallia. Tämän kokonaisuuden, hänen työnsä, (Puhemies koputtaa) olisi tarkoitus valmistua tämän kuun loppuun mennessä, ja sen jälkeen voimme sitten keskustella siitä suunnasta, minkälaiseen ratkaisuun asiassa päädytään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt pyytäisin niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.36 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On selvää, että näin suurta leikkausta ei ole mahdollista toteuttaa oikeudenmukaisella tavalla. Julkisuudessa olleiden tietojen perusteella on syytä olla huolissaan siitä, että opiskelijat ajetaan kohti pakkolainaa. Toisin sanoen riittävän opintotuen sijaan opiskelijat pakotetaan elämään velaksi. Tavoiteajassa valmistuvalle opiskelijalle, joka rahoittaa koko opintonsa opintolainalla, kertyy jo nykyisellään 18 000 euroa lainaa opintojensa lopussa eli melkein 20 000 euroa. Tämä on pelottava lainamäärä, kun epävarmat työmarkkinat eivät takaa tulevia tuloja. Koulutuksesta saattaa siis tulla rikkaiden lasten etuoikeus. Hallitus siis jatkaa hyvinvointivaltion romuttamisprojektiaan. Lisäksi tämä tarkoittaisi sitä, että parhaat osaajat eivät välttämättä hakeutuisi korkeakouluihin, vaan ne, joilla olisi varaa, hakeutuisivat. Hallitus pelottelee jatkuvasti valtion velkaantumisella. Kysynkin: (Puhemies koputtaa) aikooko hallitus nyt pakottaa tulevat opiskelijasukupolvet elämään velaksi?

16.37 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en oikein pidä hyvänä sitä, että tässä salissa pelotellaan nuoria sukupolvia heidän tulevaisuudellaan. (Hälinää, välihuutoja) Se ei minun mielestäni ole kovin rakentavaa. Me tiedämme kaikki, että maailma on koko ajan enemmän mahdollisuuksia täynnä meidän nuorillemme, ja totta kai tässä tulevaisuuden näkymässä, kun mahdollisuuksia on enemmän, lisääntyy myöskin se, että epävarmuutta on. Meidän pitää pystyä vastaamaan tähän epävarmuuteen muun muassa sillä, että laitamme Suomen talouden kuntoon, huolehdimme siitä, että meillä on pitkälläkin aikavälillä hyvinvointiyhteiskunta, joka suojaa niiltä tilanteilta, jos elämästä pettää pohja. Minä pidän erittäin tärkeänä sitä, että me emme anna sellaista mielikuvaa tästä salista, että me voimme jatkaa tätä velkaantumisen tietä, vaan me rakennamme kestävää tulevaisuutta meidän lapsillemme (Puhemies koputtaa) ja nuorillemme. Tämä tilanne on vaikea, tämä leikkaus on ikävä. Minä itsekin nuoren sukupolven edustajana ja hallituksen nuorisoasioista vastaavana ministerinä pidän erittäin kovana paikkana leikata opiskelijoilta (Välihuutoja — Puhemies koputtaa) ja katson, että meidän täytyy pystyä rakentamaan erilaisin ratkaisuin nuorille positiivista tulevaisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustajat, pyydän, että pysyttäisiin mahdollisuuksien mukaan sen 1 minuutin rajoissa.

16.38 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toimin viime kaudella opintotuesta vastaavana ministerinä. Silloin opintotukea ei leikattu, (Ben Zyskowicz: Vaan korotettiin, täysin järjetöntä! — Hälinää) ja nyt te, ministeri Grahn-Laasonen, olette leikkaamassa opiskelijoiden toimeentulosta 25 prosenttia. Te sanotte, että täällä pelotellaan. Täällä kerrotaan faktoja.

Arvoisa puhemies! Se tiedetään, että ministeri Soinin puheilla ennen vaaleja ei ole mitään tekemistä sen kanssa, mitä ministeri Soini ja hallitus tekevät vaalien jälkeen, mutta hämmästyin, kun luin Ilta-Sanomia vuoden takaa. Siellä sanotaan näin: "Eläkeläisten, lapsiperheiden, opiskelijoiden ja muiden tuensaajien euroista ei ole tarkoitus ottaa pois senttiäkään, kuten puheenjohtaja Juha Sipilä lupasi. (Eduskunnasta: Ohhoh!) — Kyllä. Tasoa ei leikata, Sipilä vakuutti." Arvoisa pääministeri Sipilä, opintotuesta ollaan leikkaamassa 25 prosenttia. Kuka oli tämä Sipilä, joka tällaisen selkeän lupauksen antoi?

16.39 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennen vaaleja tosiaan arvioimme sen, että indeksien leikkaaminen riittäisi, että tasoon ei tarvitsisi puuttua. Nyt tilanne on toinen. Suomen talouden tilanne on huomattavasti huonompi kuin mitä arvioimme ennen vaaleja. Tämä 70 miljoonan leikkaus on äärimmäisen vaikea, niin kuin opetusministeri tuossa juuri kertoi, mutta erityisesti nuorten sukupolvien, ylisukupolvisuuden näkökulmasta se, että tämä velkaantumiskehitys saadaan pysäytettyä, on äärimmäisen tärkeää. Nyt kun asiaa valmistellaan, niin totta kai valmistellaan huolellisesti sellainen tie, että lisäämällä lainan määrää ja valtion takausta lainoissa pystytään takaamaan se, että opiskelija pystyy opintojensa aikana takaamaan elämisen.

16.40 **Nasima Razmyar sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy ihan alkuun kysyä opetusministeriltä: onko näin, että valtio ei voi velkaantua, mutta opiskelijat voivat velkaantua? Se on aikamoinen periaate teiltä. Valitettavasti jokainen meistä tietää ja tuoreelta muistilta muistaa, minkälaiset koulutusleikkaukset täällä on tehty, kuinka massiiviset, kuinka suuret. Ne tulevat jättämään vielä pitkäaikaisia vaikutuksia. No, nyt ollaan jo heikentämässä opiskelijoiden toimeentuloa, joka on valmiiksi hyvin heikko. Moni opiskelija elää jo tällä hetkellä köyhyysrajalla, ja varmasti opetusministeri tietää tämän varsin hyvin. Opintotuen kohdalla ollaan haluttu pitkään tehdä kokonaisuudistusta. Onko tämä nyt se massiivinen uudistus, jota olette meille tuomassa, jolla saadaan opiskelijoille opiskelurauhaa? Saadaanko tällä opiskelijat täysipäiväisesti opiskelemaan, nopeasti valmistumaan, niin kuin se on teillä hallitusohjelmassa myöskin tavoitteena?

16.41 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nykyinen opintotukijärjestelmä, josta edustaja Arhinmäki tässä puhui, ei ole kyllä erityisen toimiva, se nykyinenkään. Se on jäykkä ja byrokraattinen, ja se ei kannusta ripeään valmistumiseen, eikä se oikeastaan myöskään mahdollista opiskelun ja työnteon yhdistämistä. Elikkä siinä opintotukijärjestelmässä olisi hyvin paljon kyllä kehittämisen varaa, ja juuri siitä syystä meidän täytyykin katsoa huolella, minkälainen malli valitaan. Voi olla, että koska nämä leikkaukset kohdistuvat nyt jo tuleville vuosille, niin meidän täytyisi rakentaa myöskin sellaista polkua, jossa katsotaan pidemmälle. Ja siitä syystä olen esittänyt harkittavaksi hallituksen piirissä sitä, voitaisiinko opiskelijat yhtenä kohderyhmänä esimerkiksi ottaa mukaan hallituksen kaavailemaan perustulokokeiluun. Se voisi antaa opintotuen pitkän aikavälin kehittämiselle hyvää suuntaa.

16.42 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulutuslupaus ja se, että jokaisella nuorella on yhtäläiset mahdollisuudet saada lahjakkuutensa, intonsa, osaamisensa pohjalta tässä maassa hyvä koulutus, on hyvinvointivaltion ydin. (Välihuutoja oikealta) Se on meidän menestysstrategiamme ydin. Tämä maa pärjää jatkossakin sillä, että kaikilla on yhtäläiset mahdollisuudet, kaikilla on mahdollisuudet unelmiinsa, kaikilla on mahdollisuus toteuttaa niitä osaamisensa ja intonsa pohjalta.

Arvoisa puhemies! Olen kyllä hämmentynyt siitä, että opetusministeri kuulostaa lähinnä innostuneelta siitä, että hän pääsee leikkaamaan opintotukea, ja niille, jotka ovat huolissaan siitä, että neljännes leikataan opiskelijan toimeentulosta pois, (Hälinää) te sanotte sitä pelotteluksi, että tästä ollaan huolissaan. Pelottelevatko opiskelijat, jotka ovat huolissaan siitä, että heiltä viedään neljännes tuloistaan? Teillä on ollut vaihtoehto, ja vaihtoehto olisi ollut se, että panostetaan koulutukseen, nostetaan nuoria työelämään ja uudistetaan sitä, että kannustetaan valmistumaan, mutta te olette päättänyt leikata eniten juuri opiskelijoilta. Kysynkin pääministeriltä, koska kokoomuksen linja on ollut tämä lainapainotteisuus pitkään: (Puhemies koputtaa) miksi keskusta voi tämän hyväksyä, koska tämä lisää koulutuksen eriarvoisuutta?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt pääministeri vastaa, kysymys tuli selväksi. Pääministeri vastaa.

16.43 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen kyllä eri mieltä siitä, että opetusministeri innostuneena esitteli tämän ikävän leikkauksen, jonka hän joutuu toteuttamaan. Muistaakseni juuri tällaisia sanoja hän asiasta käytti. (Olavi Ala-Nissilä: Ei saa vääristellä!)

Valtio velkaantuu kovaa vauhtia. Itse kun opiskelin, niin silloin opinnot rahoitettiin pääasiassa lainalla. (Hälinää) Minä en usko, että me pystymme... (Välihuuto) — Kyllä, se on totta, että silloin oli eri tilanne, myöskin työllistymistilanne oli silloin erilainen. — Mutta me pidämme ehdottomasti kiinni siitä, että Suomessa säilyy edelleenkin yhtäläiset mahdollisuudet jokaiselle, jolla on motivaatiota, päätä ja halua kouluttautua, kouluttautua niin pitkälle kuin kykenee. Minä en usko, että se, että tähän tulee lainakomponenttia lisää, tulee tätä yhtäläistä mahdollisuutta pienentämään. Tämä on ikävä leikkaus, niin kuin opetusministeri totesi, (Puhemies koputtaa) mutta valitettavasti täältäkin joudutaan leikkaamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Opetusministeri haluaa hyvin lyhyesti vielä vastata.

16.45 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Niinistö, minä pidän teidän äskeistä puheenvuoroanne hyvin loukkaavana. Me tunnemme toisemme hyvin, ja sinä tiedät, mitä ajattelen koulutuksen merkityksestä ja myöskin siitä, miten tärkeää on se, että jokaisella taustoista riippumatta on mahdollisuus Suomessa kouluttautua ja päästä elämässä eteenpäin.

Itse uskon siihen, että tulevaisuudessakin valtion pitää vahvasti panostaa koulutukseen ja myöskin taloudellisesti tukea opiskelijoita heidän opinnoissaan. Sen takia meidän pitää keskittyä siihen, että me rakennamme sellaisen hyvinvointiyhteiskunnan, joka antaa edellytykset siihen, että kaikista taustoista noustaan. Se edellyttää ihan panostamista jo esimerkiksi varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen pedagogiikkaan ja siihen, että sieltä nostam-

me. (Hälinää) Mutta ihan totta, tämä taloustilanne on vaikea, ja nyt minä toivoisin, että keskityttäisiin etsimään niitä ratkaisuja, joilla me turvaamme sen, että meillä on hyvinvointiyhteiskunta tulevaisuudessakin, (Puhemies koputtaa) ja velkaantumisen pysäyttäminen on ensimmäisiä asioita.

16.46 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni hallituksen pitäisi olla nöyrä sen edessä, että te olette leikkaamassa tämän maan pienituloisimmilta ihmisiltä ja samalla sanotte, että tämä voi olla, niin kuin kuulostaa opetusministerin puheessa, mahdollisuus luoda jopa parempi järjestelmä. Te leikkaatte neljänneksen heidän toimeentulostaan, kun jo nyt asumislisä ja opintoraha ovat monille opiskelijoille pienemmät kuin heidän asumismenonsa.

Haluan korostaa sitä, että kansainväliset tutkimukset — se tietopohjainen päätöksenteko, johon päätösten pitäisi nojata — osoittavat, että koulutuksen periytyvyys lisääntyy, jos opiskelijoiden toimeentuloedellytyksiä heikennetään. Tämä on se suuri valintatilanne, jonka edessä Suomi on. Esimerkiksi Itä- ja Pohjois-Suomessa oppimistulokset ovat monissa kouluissa jo nyt heikompia, erityisesti poikien menestys on heikompaa, ja jos tätä opintorahaa heikennetään, niin pienituloisista taustoista tulevien nuorten mahdollisuus päästä korkeakoulutukseen heikkenee, ja tämä on arvovalinta, jota minä en voi hyväksyä. Minä kysyn edelleen pääministeriltä, kun te puolustitte opintolainaa silloin aikanaan itsellenne opiskeluaikana, että se oli hyvä malli: oletteko nyt sitä mieltä, etteikö opintoraha ole kuitenkin tärkeä tasa-arvon kannalta? (Ari Jalonen: Ei tullut anteeksipyyntöä, uhittelu jatkuu!)

16.47 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En toki puolustele sitä opintolainaa ja pidän ilman muuta tärkeänä sitä, että täällä säilyy opintotukikomponentti. Juuri tästä syystä me haluamme pitää siitä kynsin hampain kiinni ja teemme sen, mikä näissä olosuhteissa on tehtävissä. Mutta haluan tällä, kun kerroin omasta esimerkistäni, rohkaista myöskin siihen, että kyllä voi myöskin ottaa vähän lainaa investointina omaan ammattiin, ja kun Suomessa kuitenkin on ilmainen koulutus, nautitaan siitä ja rohkaistaan nuoria eikä pelotella sillä, että jotenkin tämä koulutuksen polku siihen loppuisi. En missään tapauksessa halua puolustella tätä vaikeaa leikkausta. (Puhemies koputtaa) Se on meille kaikille yhtä vaikea tehtävä, mutta me haluamme pitää kuitenkin tämän tukielementin siellä mukana juuri tästä syystä, minkä mainitsin.

16.48 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Niinistö, hallitus on nöyrä sen edessä, että meidän taloustilanteemme on heikko. Hallitus on nöyrä sen edessä, että me olemme tuplanneet velkamme viimeisen kuuden vuoden aikana. Hallitus on nöyrä sen edessä, että meillä on työttömyysprosentti yli 9. Hallitus on nöyrä jokaisen leikkauksen edessä, jonka me joudumme tällä hetkellä tekemään. Me teemme työtä sen eteen, että saamme Suomen uudistettua ja että saamme tilanteen käännettyä. Olen myös nöyrä ja kiitollinen sen edessä, että olen itse aikoinaan nauttinut opintotuesta. Me ymmärrämme sen merkityksen, mutta tämän leikkauksen vaikeutta ei tämäntyyppinen keskustelu, (Puhemies koputtaa) jota te äsken edistitte, edistä millään tavalla.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Puumala.

16.49 **Tuomo Puumala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Tämä on tietysti kova paikka meille kaikille, eihän sitä kukaan täällä ole kiistänyt. Ehkä nyt kuitenkin sillä tavalla kannattaisi vähän laittaa jäitä hattuun, että Uusitalo on antamassa omaa selvitystänsä ilmeisesti tässä lähiaikoina, minkä jälkeen hallitus tekee oman valmistelunsa, jonka jälkeen asia tuodaan eduskuntaan, näillä arvioilla ilmeisesti vasta syksyllä. Elikkä siinä mielessä ei ehkä vielä kannata ihan valtavia aaltoja tämän asian ympärillä herätellä. (Paavo Arhinmäki: Ei, kun just nyt niitä pitää herätellä!)

Ottaisin esille, ministeri — jos, Arhinmäki, tekin jaksatte hetken kuunnella — sellaisen ajatuksen, jonka keskusta toi ryhmänä eilen vahvasti esille. Siellä opintotuen sisällä voitaisiin myöskin tehdä paljon oikeudenmukaisuutta parantavia toimia. Yksi tällainen olisi, että opiskelijat siirrettäisiin yleisen asumistuen piiriin nykyisen opiskelijoitten asumistuen sijasta. Silloin tuki kohdistuisi juuri pienituloisimpiin opiskelijoihin ja niihin, jotka ovat tällä hetkellä epätasa-arvoisessa asemassa, siis toisen asteen opiskelijoihin, jotka asuvat muualla kuin omalla kotipaikkakunnallaan ja joiden vanhempien tulot vaikuttavat siihen asumistukeen. Se voisi jopa kaksinkertaistua. (Puhemies koputtaa) Mitä mieltä olette tästä, voitaisiinko tätä edistää?

16.50 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan ensi viikolla, aivan niin kuin sivistysvaliokunnan puheenjohtaja totesi, selvityshenkilö antaa raporttinsa, ja sen jälkeen lähtee sitten kehittelyyn tämä malli. Minusta pitää, niin kuin sanoin edellisessä puheenvuorossani, etsiä erilaisia tapoja, joilla me voimme luoda positiivisen tulevaisuudenkuvan ja kehittämissuunnan myöskin opintotuelle. Tämä perustulokokeiluun osallistuminen voisi olla yksi sellainen keino, ja toinen, mitä meillä on ministeriössä jo pidempäänkin mietitty, on se, voisivatko opiskelijat siirtyä yleisen asumistuen piiriin, ja se on mielestäni ilman muuta harkinnan arvoinen asia. Yleisen asumistuen puolella tukea saisivat enemmän juuri ne opiskelijat, joiden asumisen kustannukset ovat korkeat, erityisesti suurissa kaupungeissa ja pääkaupunkiseudulla opiskelevat opiskelijat saisivat tästä hyötyä, ja pidän sitä kyllä erittäin harkinnan arvoisena.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Gustafsson.

16.51 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En kyllä pyytänyt, mutta mielelläni (Naurua) puheenvuoron käytän.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nimenne on täällä paperilla kuitenkin.

Tämä on vakava asia (Naurua) erityisesti sen takia — en nyt ymmärrä, miksi täällä nauretaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Gustafssonilla on puheenvuoro.

Täällä jo viitattiin opintotuen sosiaalisiin vaikutuksiin ja merkityksiin. Meillä on tutkittua tietoa siitä, että yksinhuoltajaäitien opiskelevista nuorista lainaa nostaa vain 18 prosenttia, kun korkeasti koulutettujen nuorista ottaa lähes 30 prosenttia — siis se on kaksinkertainen. Tämähän suomeksi tarkoittaa sitä, että pienituloisten perheitten lahjakkaatkaan

lapset eivät lähde opintielle, ja sen takia tämä opposition huoli opintotuen kehittämisestä (Puhemies koputtaa) on aito ja todellinen. Tiedättekö te tämän sosiaalisen vaikutuksen, arvoisa ministeri?

16.52 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on viitattu tutkittuun tietoon hyvin useissa puheenvuoroissa, ja itsekin toivoisin, että me itse asiassa enemmän tekisimme täällä päätöksiä, jotka perustuisivat nimenomaan tutkittuun tietoon, koska tähän saakka pitkä kokemus osoittaa ehkä sen, että opintotukea on monesti kehitetty enemmän ehkä tunteella ja on luotu sellainen järjestelmä, joka tällä hetkellä ei kyllä optimaalisella tavalla toimi. Juuri sen takia pyysin selvityshenkilöksi professori Roope Uusitaloa, että hän hankkisi tietopohjaa, tekisi kansainvälistä vertailua, keräisi tutkimustietoa. Hänen osaamisellaan, asiantuntemuksellaan, talouden arviointineuvoston puheenjohtajanakin hän pystyy varmasti uskottavalla tavalla tutkimustietoon pohjautuen tuomaan meille tulokulmia ja näkökulmia, joiden pohjalta päätöksentekoa voidaan tehdä. Olemmeko sitoutuneet siihen, että toteutamme Roope Uusitalon mallin? Emme ole. Me tietysti olemme tilanneet häneltä selvityksen ja katsomme sen lopputuloksen, ja sen jälkeen on poliittisen päätöksenteon aika, mutta katson, että meidän tulisi (Puhemies koputtaa) laajemminkin tässä salissa keskittyä tekemään päätöksiä tutkitun tiedon pohjalta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä sivistysvaliokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Lauslahti.

16.53 **Sanna Lauslahti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri näin, että seuraavassa vaiheessa on keskustelun paikka ja sen jälkeen johtopäätösten aika. Selvää on, että opintotukijärjestelmä on ollut kovin tempoilevaa viimeiset vuodet, ja on aika löytää pysyvä ratkaisu tältä osin. Jos lähdetään katsomaan, millaista on syntyä Suomeen ja päästä opiskelemaan, voi sanoa, että suomalainen lapsi on etuoikeutettu: meillä on maksuton koulutus, meillä on ateriatuki, meillä on opintotuki, meillä on asumistuki, meillä on vielä opintolainahyvitys. Siltä osin meillä on valtava määrä asioita, joilla me mahdollistamme myös erilaisista sosiaaliluokista tulevien lapsien ja nuorten opinnot, ja uskoisin näin, että se on myös tulevaisuudessa hallituksen tavoitteena. Eikö näin ole, pääministeri, että jatkossakin Suomessa mistä tahansa sosiaaliluokasta tulee, on mahdollista opiskella niin pitkälle kuin sielu sietää? (Hälinää)

16.54 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä pidämme kynsin hampain kiinni: ilmaisesta opetuksesta ja siitä, että myöskin opiskeluaikana on elämisen edellytykset. Tästä pidämme ehdottomasti kiinni. Tämä on yksi kipeimpiä leikkauksia, joka meidän pöydällämme nyt on. 4 miljardia on suuri summa, ja tämä on yhteisesti yksi vaikeimpia päätöksiä, joita jouduimme Smolnassa tekemään ja nyt sitten toteuttamaan. Nyt yhteinen tahtomme on totta kai, niin kuin opetusministeri kertoi, löytää tähän paras mahdollinen malli toteuttaa se, niin että tämän vaikutukset olisivat mahdollisimman pienet ja että pystytään pitämään edustaja Lauslahden mainitsemasta pääperiaatteesta kiinni, että jokaisesta suomalaisesta kodista (Puhemies koputtaa) jokainen lapsi pystyy kouluttautumaan niin pitkälle kuin tahtoa, motivaatiota ja päätä riittää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tällä kertaa tämä kysymys on loppuun käsitelty. Tähän palataan monta kertaa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys maaseudulle rakentamisesta (Anne Kalmari kesk)
Suullinen kysymys SKT 17/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Kalmari.

Keskustelu

16.56 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Turvallisuuspolitiikka on pysyvää, mutta on eräs asia, jossa tämä hallitus on tehnyt selvän linjamuutoksen: se ei enää ajattele, että maaseutu on riippa vaan tärkeä voimavara — voimavara, jota tarvitaan, kun Suomeen luodaan uutta kasvua. Siksi jo hallitusohjelmaa tehdessä linjattiin monia asioita, joilla yrittäjyyttä ja maaseudulla asumista helpotetaan. Erityisen linjakkaasti ja vauhdilla tässä asiassa on toiminut ministeri Tiilikainen, ja kysyisinkin nyt teiltä, ministeri Tiilikainen: millä tavalla tämä hallitus vapauttaa maaseudulle rakentamista?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Osaisiko ministeri Tiilikainen nyt vastata?

16.56 **Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys ei tullut aivan yllättäin, koska hallitusohjelman mukaisesti ministeriömme on lähtenyt tietenkin valmistelemaan näitä hallitusohjelman linjauksia. Asumista ja rakentamista koskee kaksi päätavoitetta: lisätään ja vapautetaan. Lisätään siellä, missä on pulaa asunnoista, kuten suurimmilla kaupunkiseuduilla. Vapautetaan rakentamista siellä, missä tällä hetkellä turhat säädökset sitä kahlitsevat. Olemme jo tehneet päätösvallan siirtoa ympäristöministeriöstä maakunnille, ely-keskuksilta kunnille poikkeustoimilupien osalta, ja paraikaa valmistellaan kaavajärjestelmää ja rakentamista koskevien lupajärjestelmien sujuvoittamista. Siellä on ne kaikki kohdat, mitä hallitusohjelmassa on mainittu, tavoitteena saada lainsäädäntöön saakka, eli hajarakentamista helpotetaan, lomarakennusten muuttamista pysyvään käyttöön helpotetaan, ylipäänsä käyttötarkoituksen muutoksia sujuvoitetaan ja pienimuotoista piharakentamista ja energiarakentamista helpotetaan. Tämä on valmistelussa, (Puhemies koputtaa) ja esitykset saadaan eduskuntaan tämän vuoden aikana.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys lääkkeiden alkuomavastuusta (Katja Hänninen vas)
Suullinen kysymys SKT 18/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä yksi kysymys. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

16.58 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa puhemies! Hallitus on tällä kaudella todellakin kunnostautunut leikkaamalla pienituloisilta ja paljon sairastavilta. Asiakasmaksuja nostetaan ja lääke- ja matkakorvauksia leikataan. Huolta ja hämmennystä on herättänyt erityisesti uusi lääkkeiden 50 euron alkuomavastuu. Tämän omavastuun takia ihmiset ovat joutuneet jättämään jopa lääkkeet ostamatta, koska heillä ei yksinkertaisesti ole niihin varaa. Terveyden hoitaminen riippuu siis yhä enemmän lompakon paksuudesta. Tällaistako Suomea hallitus tosiaan haluaa rakentaa? Me vasemmistoliitossa emme voi hyväksyä 50 euron alkuomavastuuta, joka lisää kansalaisten terveyseroja. Kysynkin teiltä, arvoisa ministeri: onko hallitus valmis perumaan tämän epäoikeudenmukaisen alkuomavastuun, vai onko tarkoitus tehdä vielä uusia heikennyksiä lääkekorvauksiin?

16.59 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lakimuutos, jolla lääkekorvausjärjestelmää muutettiin, tuli voimaan, ja siitähän edustajakin kysyi, aiotaanko tähän muutos tehdä. Minulla ei ole tiedossa sellaista valmistelua, että voimassa olevaa lainsäädäntöä näiltä osin muuttamaan lähdettäisiin. Toisekseen, lääkekorvausjärjestelmän muuttaminen edelleen, esimerkiksi rationaalisen lääkehoidon käyttöönotto, on valmistelussa. Meillä on — en muista tarkkaa kymmenmiljoonamäärää, koska vastuuministeri ei ole valitettavasti nyt kyselytunnilla paikalla — esimerkiksi rationaalisen lääkehoidon kautta tarkoitus säästää useiden kymmenien miljoonien eurojen edestä vuoteen 2017 mennessä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys viljelijätuista (Reijo Hongisto ps)
Suullinen kysymys SKT 19/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä ennätetään myöntää edustaja Hongistolle kysymys.

Keskustelu

16.59 **Reijo Hongisto ps:** Arvoisa herra puhemies! Me perussuomalaiset arvostamme suomalaista ruokaa ja ruoantuottajiamme. Me kannamme huolta erityisesti pienistä ja keskisuurista perheviljelmistä ja näiden viljelijöiden mahdollisuudesta jatkaa toimintaansa

yhä kovemmin kilpailluilla markkinoilla. Kilpailun lisäksi viljelijöiden tilannetta vaikeuttavat myös monimutkaiset EU-tukijärjestelmät ja se, että inhimillisestä erheestä ja tahattomista virheistä rangaistaan erittäin ankarasti. Tästä ongelmasta on viime aikoina puhuttu paljon, koska monilta viljelijöiltä on vähennetty tahattoman laiminlyönnin seurauksena eläinperusteisia ja peltoalaperusteisia tukia. Yksi rasti väärässä paikassa voi aiheuttaa koko vuoden tukien menetyksen. Kysynkin ministeri Tiilikaiselta: onko hallituksella keinoa puuttua näihin viljelijöille määrättyihin, kohtuuttomilta ja ylimitoitetuilta tuntuviin sanktioihin? (Eduskunnasta: Erittäin hyvä kysymys!)

17.00 **Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hongiston kysymys on äärimmäisen tärkeä ja myös ajankohtainen. Sitä kannattavuuskriisiä, missä monet tilat elävät tällä hetkellä, ei helpota se, jos viljelijöille kuuluvia tukia jää jonkun virheen takia saamatta. Osan näistä viljelijöiden tekemistä virheistä olemme pystyneet tulkitsemaan viljelijöitten kannalta hyvin. Esimerkiksi viivästymiset eläinrekisteritallennuksiin pystyimme tulkitsemaan niin, että viljelijät eivät koe tarpeettomia menetyksiä. Sen sijaan jos jokin tuki on viljelijältä jäänyt kokonaan hakematta, emme tätä voi muuttaa. Ja näitä tapauksia eläintukien osalta oli noin prosentti tuen hakijoista viime vuonna. On ikävää, että tätä epäkohtaa ei voida kokonaan korjata.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Juha Pylväksen vapautuspyyntö suuren valiokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 4/2016 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 26.2.2016 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 26.2.2016 kello 10.

4. Lakialoite laiksi konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 2/2016 vp Maria Tolppanen ps ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

17.02 **Maria Tolppanen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä nyt käsittelyssä oleva lakialoite pureutuu siihen asiaan, että meiltä maksetaan erilaisia konserniavus-

tuksia suunnattomia määriä — miljoonia, jopa miljardejakin — muun muassa Caymansaarille ja muihin veroparatiiseihin. Siihen on olemassa monta syytä, ja tämä ei varmasti yksistään kaikkia porsaanreikiä tuki, mutta tukkii yhden porsaanreiän. Nimittäin meidän lakimme, johon perustuu muutamiakin asioita, on vuodelta 1986 eli ajalta ennen pääomien vapaata liikkuvuutta Euroopassa.

Muutama vuosi sitten tässä maassa nousi aika kohullakin ylös se, että suuret konsernit maksavat ulkomailla veroparatiiseissa oleville tytär- ja emoyhteisöilleen konserniavustuksia. Näin ne pystyvät siirtämään vuosivoittojaan suomalaisen verottajan ulottumattomiin. Yksi esimerkkitapaus oli suomalainen terveysalan yritys, joka maksoi 36 miljoonan euron vuosivoitostaan veroa vain 0,4 miljoonaa euroa eli ainoastaan 1,1 prosenttia. Näin minimaaliseen verotukseen oli päädytty siksi, että sanottu osakeyhtiö oli maksanut merkittävän suuruisen konserniavustuksen kansainvälisen, veroparatiisiin jäljittyvän konserninsa ulkolaiselle tytäryhteisölle.

Sanottu verotusmenettely ei ole sopusoinnussa voimassa olevan lain kanssa eli konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain 825/1986 tarkoituksen kanssa. Silti sama laki mahdollistaa tämän. Konserniavustuksen verovähennyskelpoisuus on lain 3 §:ssä sidottu siihen, että molemmat osapuolet eli avustuksen maksava yhteisö ja sen saava yhteisö ovat kotimaisia Suomeen rekisteröityine kotipaikkoineen. Kotimaisuusvaatimus on molempien yhteisöjen osalta voimassa, olipa tytäryhteisö konserniavustuksen maksajana tai saajana. Tämä ilmenee paitsi sanotun lain 3 §:stä myös tämän pykälän lainsäädäntöperusteluista.

Sama kotimaisuusvaatimus koskee myös niitä tapauksia, joissa toisen konserniyhtiön kotipaikka on toisessa EU-maassa kuin Suomessa. Tämä ilmenee korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjassaan julkaisemasta ennakkopäätöksestä vuodelta 2007. Näitä ennakkopäätöksiä on itse asiassa kaksi kappaletta. Vielä vähemmän kuin EU:n sisällä on ajateltavissa hyväksyä rajat ylittävän konserniavustuksen verovähennyskelpoisuus tapauksissa, joissa Suomesta konserniavustuksena varoja saanut konserniyhtiö sijaitsee jossakin EU:n ulkopuolisessa niin sanotussa veroparatiisissa eli verokeinottelijoiden suosimassa maassa.

Kyseinen konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain 3 § on syytä kiireellisesti selventää 3 momenttinsa osalta, koska 3 momentin sanamuoto on lain syntyvuodelta eli vuodelta 1986 eli ennen rajat ylittävien pääomaliikkeiden täyttä vapautumista Suomessa. Nykyisessä eli alkuperäisessä sanamuodossaan kyseinen 3 momentti antaa tiettyä perustetta sellaiselle lain henkeä ja tavoitetta syrjäyttävälle tulkinnalle, kuten edellä lakialoitteen perustelujen ensimmäisessä kappaleessa jo kerroin.

Lakiehdotuksessa esitetään, että 3 §:n 3 momenttiin lisätään useaan kohtaan sana "kotimainen" asianmukaisessa taivutusmuodossaan. Näiden lisäysten avulla saadaan konserniavustusten verotuskäytännössä todettu aukko poistetuksi — suomeksi sanottuna yksi porsaanreikä tukituksi. Lain pitäisi tulla voimaan niin pian, että sitä voitaisiin soveltaa jopa jo tämän vuoden lopullisessa verotuksessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain 3 §:n muuttamisesta. Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain (825/1986) 3 §:n 3 momentti ja lisätään 4 momentti seuraavasti: "Mitä 1 ja 2 momentissa on säädetty, sovelletaan vastaavasti myös konserniavustukseen, jonka kotimainen tytäryhteisö on suorittanut kotimaiselle emoyhteisölleen tai tällaisen emoyhteisön toiselle kotimaiselle tytäryhteisölle. Maksettu konserniavustus on vähennyskelpoinen ainoastaan siltä osin kuin se on vastaanottavan emoyhteisön tai emoyhteisön toisen tytäryhteisön sijoittautumisvaltios-

sa veronalaista tuloa. Mikäli tulo verotetaan vastaanottavan yhteisön sijoittautumisvaltiossa Suomen yhteisöveroastetta matalammalla verokannalla, vähennyskelpoisuus rajoittuu tämän verokannan mukaan maksettavan veron osuuteen."

Tämä on siis tämä ehdotus, ja toivonpa todella, että täällä on nyt myötätuulta asiassa. Viime kaudella ei ollut myötätuulta. Silloin todettiin, että on maan tapa, että maksetaan konserniavustuksia, jotka jäljittyvät esimerkiksi Ruotsin kautta Caymansaarille. Mutta nyt tämä asia on noussut esille uudestaan voimakkaasti myöskin Euroopan unionissa ja myöskin tässä maassa. Nyt ehkä myöskin meidän olisi syytä tehdä tähän asiaan korjaus.

17.09 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täytyy ilolla todeta, että vasemmistoliittolaisena kansanedustajana haluaisin olla perussuomalaisen kansanedustajan peruskivi tässä lakialoitteen hyvässä myötätuulessa. On erityisen tärkeää, että me pystymme tukkimaan tämän reitin, jota selkeästi hyödynnetään. Edustaja Tolppasella oli perustelu siitä, että lainsäädäntö on niin vanha, että sen jälkeiset muutokset meidän rahamarkkinoilla eivät ole samaa päivää. Keskustelu sen päivittämisestä on juuri nyt tämän lakialoitteen myötä erittäin ajankohtainen, ja se täytyy tehdä, sillä muussa tapauksessa olemme niin sanotusti heitteillä, kun Ruotsin kautta viedään konserniavustuksia (Puhemies koputtaa) eteenpäin Suomesta.

17.10 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kannatettava aloite nostaa esille merkittävän ja kipeän asian, joka on arkipäivää niin meillä kuin muuallakin Euroopan unionissa. Suurilta yrityksiltä puuttuu halu maksaa veroja, ja käytetään mahdollisia keinoja kiertää verot maassa, jossa voitto on tehty. Erityisen paljon tästä toiminnasta kärsii Suomen kaltainen pohjoismainen hyvinvointivaltio, jonka ylläpitäminen vaatii paljon verotuloja. Tästä syystä pidän erityisen paljon jokaisesta aloitteessa mainitusta kotimainen-sanasta suomen kielen runsaissa muodoissaan. Aloitteessa viitattiin erääseen Suomessa toimivaan nimeltä mainitsemattomaan terveysalan yritykseen, ja siitä voi olla yhtä mieltä, että tämä on törkeä esimerkki siitä, mikä on verosuunnittelun puitteissa mahdollista.

Arvoisa puhemies! Lakialoite ei yksin poista aggressiivista verosuunnittelua eli kansanomaisemmin voiton maksimointia ja veron minimointia, mutta pienikin liikahdus lainsäädännössä verojen keräämisen tehostamiseksi on hyvä asia — kansalaisten halu maksaa veroja kun perustuu siihen, että koetaan verojen keräämisen peruste ja käyttökohde oikeudenmukaisiksi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Ala-Nissilä ja Uotila, ja sen jälkeen mennään puhujalistaan.

17.11 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin edustaja Tolppanen on oikeassa siinä, että maailma on muuttunut 80-luvun jälkeen monella tavalla. Toinen asia on, että pääoman niskat ovat todella notkeat ja veron välttäminen ja myös aggressiivinen verosuunnittelu on yleistä maailmalla ja myöskin meillä sitä harrastetaan. Ottamatta kantaa tähän aloitteeseen, jossa on hyvä tarkoitus, haluaisin korostaa sitä, että tämä verokeinottelu ja veron välttämisen ja veronkiertämisen estäminen on laajan kansainvälisen yhteistyön kysymys. Onneksi tässä nyt on tapahtumassa sekä OECD:n ve-

tämänä että Euroopan unionin tasolla enemmän, ja myöskin tälle työlle pitää toivoa menestystä, koska sitä kautta ehkä saadaan vielä enemmän tehoa.

17.12 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan samalla tavalla tällaiset aloitteet ovat tervetulleita siinä mielessä, että niin konserniavustuksilla kikkailu, siirtohinnoittelulla kikkailu kuin veron välttely muutoinkin on saatava kuriin sekä kansainvälisellä yhteistyöllä, OECD-tasolla, EU-tasolla että sitten kansallisella lainsäädännöllä, koska se on verovaroilla tuotetun hyvinvoinnin uhka, että tällaista keinottelua tapahtuu. Tässä edustaja Tolppasen lakialoitteessa viitataan tähän kotimaisuuteen, ja toivottavasti tämä lakialoitteen esittämä muoto tuo sitä turvaa, mitä edustaja Tolppanen tällä lakialoitteellaan hakee, mutta toisaalta meidän täytyy muistaa, että tämä kotimaisuus on tässä sellainen termi, jota on kyllä pöllytetty: kun puhuttiin Fennovoiman omistusrakenteen täydentämisestä, niin Kroatiasta löytyy jonkun talon kiviaidasta sitten joku epämääräinen firma, ja todettiin, että sehän on kotimainen firma, kun se tulee Kroatiasta. Ja jos tässäkin tapauksessa tämä kotimaisuus tällä tavalla (Puhemies koputtaa) tulkitaan, niin se ei välttämättä sitten tätä lain hyvää tarkoitusta toteuta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tämän puheenvuoron edustaja Tolppaselle, josta virisi tämä keskustelu.

17.13 **Maria Tolppanen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia. — Erittäin hyvä huomio. Tämä asiahan on juuri näin, mutta nimenomaisesti tässä asiassa nyt on olemassa myöskin EY-tuomioistuimen aikoinaan antama kanta, joka tuomitsee jopa sen, että konserniavustusta annettaisiin johonkin toiseen EU-maahan, jolloinka toivottavasti se pystyy suitsimaan sitä, mutta varmasti tämä laki kaipaisi myöskin muuta uudistamista. Ja tämä on erittäin hyvä huomio, että tämä kotimaisuus saatetaan vesittää näin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt siirrymme puhujalistaan.

17.13 **Tytti Tuppurainen sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Tolppasen lakialoite käy keskustelua tärkeän aihepiirin ympärillä. Aloitteeseen sisältyvä esimerkkitapaus ei ole millään tavalla poikkeuksellinen. Päinvastoin monessa tapauksessa suurten, jopa listattujen yritysten maksamat yhteisöverot ovat samaa luokkaa kuin pienten, paikallisesti toimivien ja yrittäjäperheiden omistamien yritysten verot. Jos mittakaavaa laajentaa maailmanlaajuiseksi, yritysveropohjan rapautumisen aiheuttamat veromenetykset ovat valtavia. Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n tuoreen arvion mukaan menetetään noin 600 miljardia dollaria eli noin 500 miljardia euroa.

Arvoisa puhemies! Yritystoiminnan kansainvälistyminen hyödyttää meitä kaikkia. Yritysten kansainvälinen omistus on osa tätä kokonaisuutta, siis osa kokonaisuutta, joka on lisännyt kansojen varallisuutta koko maailmassa ja kaikkein eniten niin kutsutuissa kehittyvissä maissa. Veropohjan rapautumista estävät toimet eivät tietenkään saa muodostua esteeksi kansainväliselle yritystoiminnalle, ulkomaisten tytäryhtiöiden perustamiselle tai kansainväliselle omistukselle. Keinojen on löydyttävä yleisestä veropolitiikasta.

Yhteisöverotuksen uudistamisen avain on sen yksinkertaistaminen ja selkeyttäminen. Aivan ensimmäinen asia on ymmärtää, että järjestelmästä on siivottava mielijohteesta syntyneet verotettavan tulon vähennykset. Verovähennyksille löytyy aina esittäjänsä, peruste-

lunsa ja kannattajansa. Tulokset ovat pääsääntöisesti huonoja. Esimerkiksi innovaatiotoiminnan verovähennyksiä on helppo ja miellyttävä kannattaa. Kuitenkin käy vaikeaksi määritellä, mikä on aitoa innovaatiotoimintaa ja mikä osuus siitä syntyisi ilman verokannusteita. Lopulta tulokseksi jää vain sattumanvaraisesti syntynyt aukko verotuksessa.

Arvoisa puhemies! Verotusta tulisi lähteä uudistamaan asettamalla oman ja vieraan pääoman muodot verotuksessa lähemmäs toisiaan. Tämän päivän maailmassa eivät ainoastaan ylivelkaantuneet valtiot ja ylivelkaantuneet kotitaloudet ole riskitekijä; myös yritysten velkaantuminen ja pankkien kasvaneet riskit ovat ongelma vakaudelle. Tässäkin asiassa on muistettava pitää maltti ja nähdä kokonaiskuva. Kansainväliset rahoitusmarkkinat eivät ole ongelma sinänsä, ja monesti moititut finanssi-innovaatiot ovat nekin syntyneet vähentämään yritystoiminnan kuluja ja riskejä. Kysymys on siitä, että verolainsäädäntö kannustaa käyttämään vierasta pääomaa oman pääoman sijaan. Yrityslainojen korot ovat yleensä kokonaan vähennyskelpoisia, mutta osingot eivät. Siis taloustieteen näkökulmasta molemmat ovat kuitenkin voitonjakoa, yritystoiminnan ylijäämän jakamista pääomakorvauksina.

Arvoisa puhemies! Edustaja Tolppasen aloite on tärkeä osa keskustelussa, jossa verotusta uudistetaan. Sinänsä tätä ongelmaa on ratkottu jo vuonna 2012 voimaan tulleella lainmuutoksella, jossa korkomenojen verovähennysoikeutta on rajoitettu. Mutta keskustelu jatkukoon, ja SDP muun muassa omassa vaihtoehtobudjetissaan esittää lisää uudistuksia, joilla verotusta voitaisiin parantaa.

17.17 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Suomen jäsenyys EU:ssa on avannut ovet tämänkaltaisille verojärjestelyille, jotka ovat hyvin laajoja ja polveutuvat monen eri maan kautta erilaisten konsernien hyödyksi. Ne eivät ole laittomia, mutta ne ovat moraalittomia. Toivon, että tämä lakiesitys menestyisi, mutta en usko, että EU:ssa voi laittaa kotimaisia konserneja ulkomaisten konsernien kanssa eriarvoiseen asemaan, ja tämä esitys saattaa kompastua tähän. Ehkä olisikin syytä odottaa EU:n direktiivimuutoksia, mistä täällä on jo mainittu ja mihin on viitattu, ennen kuin tämä esitys voi menestyä.

Sitten yksi asia, joka hieman mietityttää erityisesti: Tässä lakialoitteessa mainitaan yrityksiä, ja ehkä voimme arvata, mistä tässä puhutaan. Kuitenkaan en ole huomannut, että näitä yrityksiä kukaan olisi haastanut oikeuteen laittomasta veronkierrosta, vaikka täällä on nyt mainittu monia erilaisia oikeusratkaisuja, joiden pohjalta ne ehkä ovat syyllistyneet laittomaan veronkiertoon. Pyytäisinkin aloitteentekijältä näkemystä, mikä tässä oikeasti on se tilanne, ovatko ne laittomia vai eivät.

17.19 **Maria Tolppanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Montesquieun opin mukaan meillä kolmikantainen oppi täällä. Me olemme lainsäätäjiä, ja sitten taas asioista, niistä laeista, joita mahdollisesti rikotaan, käydään kauppaa riippumattomissa tuomioistuimissa. Eli en voi ottaa tähän asiaan sinänsä kantaa. Mutta siitä, miksi tämä mahdollistuu, yksi osa on se, että mainitun 3 §:n 3 momentista puuttuvat nämä kotimaisuuskohdat, mitkä on mainittu tässä varsinaisessa pykälässä ja kahdessa aikaisemmassa momentissa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt puhujalistaan uudestaan.

17.19 **Veera Ruoho ps:** Arvoisa puhemies! Tämä perussuomalaisten edustaja Tolppasen lakialoite laiksi konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain 3 §:n muuttamisesta on yksi erinomainen esimerkki siitä, miten perussuomalaiset hallitusvastuussa puuttuvat veronkiertoon. (Eduskunnasta: Vai niin!) Edellinenkin hallitus olisi voinut tähän puuttua, mutta ei sitä tehnyt. Nykyinen verotusmenettely, josta edustaja Tolppanen otti esimerkiksi erään suomalaisen terveyspalvelualan yrityksen, ei ole sopusoinnussa konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain tarkoituksen kanssa. Nykyisellään kyseessä oleva 3 momentti antaa lain henkeä ja tavoitteita syrjäyttävälle tulkinnalle perustetta ja täten mahdollistaa varojen siirron verottajan ulottumattomiin konserniavustusten avulla.

Arvoisa puhemies! Kannatan siis lämpimästi perussuomalaisten edustaja Tolppasen lakialoitetta laiksi tästä konserniavustuksesta verotukseen annetun lain 3 §:n muuttamisesta.

17.20 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiasiahan kuitenkin on se, että perussuomalaiset ovat mukana hallituksessa, joka on toistuvasti tehnyt lakiesityksiä, joilla suosittaisiin verokeplottelua ja tulojen pimitystä. Näistä esityksistä on vedetty takaisin veronkiertäjien armahduslaki samoin kuin hallintarekisterilaki, ja toki, jos hallitus olisi vakavissaan, yhtä vakavissaan kuin edellinen hallitus ja siellä ennen kaikkea valtiovarainministerit Urpilainen ja Rinne, niin hallitus itse tekisi lakiesityksiä, jotka puuttuisivat verovälttelyyn muutenkin kuin EU-direktiivien pakottamana, eikä jouduttaisi turvautumaan siihen, että yksittäinen edustaja joutuu tekemään täällä lakialoitteita.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Sopinee, että otetaan jäljellä olevat kolme puheenvuoroa ja sen jälkeen jatketaan debatilla, mikäli siihen vielä aihetta löytyy.

17.21 **Johanna Karimäki vihr:** Arvoisa puhemies! Edustaja Tolppasen lakialoite laiksi konserniavustusten verotusten porsaanreikien tukkimiseksi on erittäin kannatettava. Olen myös allekirjoittanut tämän ja seurannut edustaja Tolppasen pitkäjänteistä työtä tässä asiassa. Toivon, että aloite saa hyvän vastaanoton valiokunnassa ja asia etenee.

Harmaan talouden syövereihin menevät rahat ovat pois hyvinvoinnin rahoituksesta: kouluilta, lapsilta, vanhuspalveluista, terveyspalveluista. On hyvin tärkeää, että aggressiivista verosuunnittelua suitsitaan ja veroparatiisit suljetaan. Suuret monikansalliset yhtiöt voivat nyt solmia edullisia verosopimuksia esimerkiksi Luxemburgin kanssa ja selvitä alle prosentin verotuksella EU-maissa. Tällaisia sopimuksia on solmittu peräti yli 300. On hyvin kestämätöntä, että kansalaisten verotusta EU-maissa on kiristetty, pk-yritykset maksavat korkeita veroja ja suuryritykset tällä tavalla selviävät kuin koira veräjästä verotuksista. Komissio onkin nyt antanut ehdotuksen yritysverojen uudistamiseksi. Tavoitteena on paremmin yhdistetty veropohja ja verojen maksaminen sinne, missä tehdään voitot. Suomen kannattaa kannattaa näitä komission ehdotuksia lämpimästi mutta myös esittää parannuksia asiaan. Esimerkiksi yritysten maakohtainen raportointi valitettavasti puuttuu komission esityksestä.

17.23 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Jutta Urpilaisen valtiovarainministerikaudella tähän konserniavustusten verovähennysoikeuteen puututtiin vuonna 2012. Se oli ja on osa SDP:n linjaa, jolla kansainväliseen verovälttelyyn puututaan. Euroopan unioni on seurannut Suomen aloitetta, ja nyt komissio on julkaissut veronkierron estämisohjelman, joka nivoutuu OECD:n ansiokkaaseen toimintaan. Kun tuota vuoden 2012 lakia säädettiin,

keskusta esitti vastalauseessaan vaatimuksen, että konserniavustusten porsaanreiät pitäisi tukkia myös tuloverolain puolella eikä vain elinkeinoverolaissa. Tällöin päästäisiin puuttumaan myös kiinteistöyhtiöiden konserniavustuksiin ja keplotteluun, jossa keinotekoisen korkealla korolla siirretään varoja nollaverotuksen tai matalan verotuksen maahan. Opposition oli tuolloin oikeassa, sillä ulkomaisilla sijoittajilla on Suomessa miljardien kiinteistöomaisuus, jonka tuotot kierrätetään Suomen verottajan ulottumattomiin.

Nyt kun keskusta on hallituksessa, olen odottanut, milloin se toteuttaa oman vaatimuksensa myös kiinteistöyhtiöiden keplottelun lopettamiseksi, mutta mitään tällaista aloitetta ei ole tullut. Sen sijaan on ilmennyt, että yksi hallituksen ministeri on perustanut juuri tällaisen kiinteistöalan emoyhtiön matalan verotuksen Belgiaan ja itse tunnustanut, että "tarkoitus oli verosuunnittelu". Tärkeää on — ja siksi toistan myös SDP:n vaihtoehtobudjetissa tehdyn aloitteen — myös kiinteistöyhtiöiden konserniavustusten porsaanreikien sulkeminen.

Perussuomalaiset ovat mukana hallituksessa, joka on toistuvasti tehnyt lakiesityksiä, joilla suosittaisiin verokeplottelua ja tulojen pimitystä. Palautetta on varmaan kentältä tullut, kun työmiehet ovat miljonäärien kelkassa. Mutta valta on teillä, arvoisa hallituspuolue. Käyttäkää sitä.

17.25 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Edustaja Tolppasen lakialoitteella on erittäin hyvä ja kannatettava perustavoite ja tarkoitus. Valitettavasti minun käsitykseni kuitenkin on se, että tämä ongelma, johon tässä pyritään nyt ratkaisu löytämään, ei johdu niinkään konserniavustuslain 3 §:n 3 momentista, johon muutosta tässä nyt esitetään — itse asiassa tämän kyseisen lain 3 §:ää pitää lukea niin, että tuo kotimaisuusvaatimus koskee yhtä lailla kolmospykälän tapauksia — vaan ne järjestelyt, joita käytännössä tehdään varojen ja voiton siirtämiseksi ulkomaille, tapahtuvat niin sanottujen alikapitalisaatiosopimusten kautta, eli sille Suomessa liiketoimintaa harjoittavalle yhtiölle myönnetään niin paljon lainaa, että voitot saadaan korkokuluina perittyä.

Kuten edustaja Harakka tuossa edellä totesi, 2012 säädettiin silloisen hallituksen toimesta laki — tai eduskunnan toimesta luonnollisesti, mutta silloinen hallitus esitti sen eduskunnalle — jossa korkovähennyksiä rajoitetaan, ja se oli oikeansuuntainen toimenpide, ja olen siitä samaa mieltä, että tätä pitäisi vielä nyt tarkastella, onko syytä kiristää tätä lainsäädäntöä. Sehän itse asiassa astui voimaan vasta 2014, muistaakseni, vai 15 peräti — taisi olla 14. Joka tapauksessa siinä oli siirtymäaika jonkun verran pitempi kuin olisimme halunneet. Tätä lakia ja menetelmää pitäisi nyt lähteä rajoittamaan ja miettimään, miten me saamme sitä tilkittyä, ettei täältä voittoja siirretä ulkomaille veroparatiiseihin nykyistäkään määrää verotettavaksi. Tämä on se oikea reitti. Varmasti nyt sitten kyseiset valiokunnat tutkivat, onko tämä (Puhemies koputtaa) lakialoite, joka on tehty, sitten asianmukainen ja perusteltu, mutta tämä on minun käsitykseni, että tässä nyt ammutaan pikkuisen väärää pykälää.

17.27 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos! Kun me täällä edustaja Lohen kanssa puhumme, niin tiedetään, onko äänessä lintu vai kala. Olen täsmälleen samaa mieltä siitä, että tuota lainsäädäntöä olisi pitänyt jatkaa vielä, ja se kysymyshän oli siinä se, että tuo vuoden 2012 ansiokas säädäntö koski vain elinkeinoverotusta, kun taas kiinteistöyhtiöt kuuluvat tuloverotuksen piiriin. Eli sen takia tätä tällaista verokeplottelua ei ole saatu siltä osin kuntoon. Ja kuten sanoin, kyse on miljardien omaisuudesta ja valtavista tuotoista,

joita minkään estämättä, tällaisen muun konserniavustuslain estämättä, voidaan siirtää edelleenkin toisiin maihin. Olen iloinen, jos edustaja Lohi vaikuttaa siihen, että hallitukselta tulee esitys, joka toteuttaa sen, mitä keskusta kolme ja puoli vuotta sitten vaati.

17.28 **Maria Tolppanen ps:** Arvoisa herra puhemies! Minun täytyy sanoa, molemmat herrat, edustaja Lohi ja edustaja Harakka: minä todella toivon, että kaivatte esiin tästä voimassa olevasta lainsäädännöstä niitä porsaanreikiä, mitä siellä on. Tämä on vain yksi pieni kohta, joka pyrkii omalta osaltaan tukkimaan yhden porsaanreiän. Kaivakaa ihmeessä esiin ja esittäkää, tehkää lakialoitteita. Tämä on asia, jossa meidän on tehtävä yhteistyötä, tämä on kerta kaikkiaan sellainen.

Se, miksi nytten tuli minulta tämä lakialoite tässä eikä juuri tällaisenaan tullut hallitukselta, vaikka varmaan se siellä sitten käsitellään, johtuu siitä, että tein tämänkaltaisen lakialoitteen jo viime kaudella, mutta se ei mennyt läpi. Silloin todettiin silloisen valtiovarainministerin taholta — joka oli muuten sosialidemokraatti — että Suomessa on maan tapa maksaa konserniavustuksia, ja sen lisäksi kirjalliseen kysymykseeni koskien tätä samaa asiaa vastattiin, että se on Suomessa ihan ok, mikäli tällä ulkomaisella yhtiöllä on toimipiste Suomessa, ei siis kotipaikka vaan toimipiste, esimerkiksi nakkikioski tai yksiö Kontulassa. Se riittää perusteeksi sille, että voidaan maksaa sitten konserniavustuksia.

Mutta minusta meidän ei kannata lähteä tähän vanhaan juttuun, koska tätä asiaa nyt onneksi vietiin vuonna 12 eteenpäin ja nyt on viety eteenpäin. Unioni on tässä mukana, OECD haluaa puuttua tähän. Nyt on se kohta, nyt ei kannata nokitella ja haukkua toisia, vaan nyt kaikki voimat samaan koriin. Minä olen ihan valmis tuomaan tämän teidän kanssanne samaan aloitteeseen. Tehdään kokonaan uusi laki tästä, miten saamme tämän tukittua, mutta tehdään se. Se on tärkeää.

17.30 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Tärkeintähän tässä on varmasti ratkaista se ongelma, joka on tunnistettu monessakin tapauksessa viime aikoinakin, että ne voitothan jotka syntyvät täällä Suomessa harjoitettavasta liiketoiminnasta, pitäisi täällä Suomessa verottaa. Me olemme laskeneet Suomessa aika yhteistuumin meidän yhteisöverokantaamme kohtuullisen alas: 20 prosenttia on erittäin alhainen kansainvälisestikin, kun mietitään meidän kilpailukykyämme. Minusta se on nyt sitten sen verran kohtuullinen vero, että kyllä niin pitäisi olla, että ne voitot, joita syntyy Suomessa harjoitettavista liiketoimista, verotetaan kerta kaikkiaan täällä. Ja sen takia siitä perusideasta varmasti olemme täällä nyt yhtä mieltä. Kysymys on nyt vain siitä, onko juuri tämä laki se oikea. Se periaatteessa nyt sitten tietenkin tullaan varmasti selvittämään, ja se ei ole se tärkein kysymys.

Mutta siinä olen samaa mieltä edustaja Harakan kanssa, että nyt on syytä pohtia — ja olen siitä myös keskustellut — laajennetaanko tätä EVL:ään eli elinkeinoverolakiin sisältyvää korkorajoitusta TVL:n puolelle. Ensinnäkin on myös tutkittava molemmissa tapauksissa, onko tämä nyt sinne sisältynyt korkorajoitus laajuudeltaan riittävä, koska on tiedossa, että edelleen siirretään näitä voittoja tätä kautta jonkun verran ulospäin. Nämä kaikki on hyvä selvittää. Tämä on tärkeää moraalisestikin, että näin tullaan tekemään.

17.31 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Olen ilolla edustaja Lohen kanssa tästä äärimmäisen samaa mieltä. Samaan aikaan täytyy muistaa se, että meillä on olemassa jo lainsäädäntöä siirtohinnoittelun varalle. Tämä asiahan tuli viimeksi ajankohtaiseksi Carunan yhteydessä. En tiedä, onko konserniverohallinto nyt aikeissa tutkia tätä siirtohinnoittelua,

mutta se on ollut varsin aktiivinen. Ja jälleen kerran, toisin kuin edustaja Tolppanen tässä väittää, edellisen hallituksen aikana sekä verovälttelyyn että myöskin mahdollisiin veronkiertorikoksiin kohdistuvan tutkinnan voimavaroihin voimakkaasti panostettiin. Esitän tässä toiveen ja vetoomuksen siitä, että esimerkiksi konserniverohallinnon ansiokkaaseen työhön taattaisiin riittävät voimavarat.

17.32 **Maria Tolppanen ps** (vastauspuheenvuoro): Tästä asiasta ei kannata väitellä, nimittäin historia ei tunne vaihtoehtoja. Nämä kaikki löytyvät asiakirjoista: mitä viime kaudella on tehty, mitä on kirjallisiin kysymyksiin vastattu ja mitä on taas lakialoitteeni osalta tehty ja sanottu. Se on totta, että myöhemmin — minä aloitin tämän työn silloin vuonna 11 — siihen tehtiin muutoksia, ja perusteet olivat nämä, jotka äsken sanoin. Yksi peruste oli se, että on maan tapa maksaa konserniavustuksia. Toinen peruste oli se, että se on Suomessa täysin hyväksyttävää, mikäli yhtiöllä on toimipiste täällä mutta ei kotipaikkaa. Kotipaikkahan antaisi verotusoikeuden. Mutta kuten sanottu, minusta meidän on turha sitä käännellä, että oikein vai väärin, hyvin vai huonosti. Hyvä, että sieltä tuli ensimmäinen asia, että joku asia nytkähti eteenpäin. Viedään tämä asia nyt yhdessä loppuun, maaliin. Haetaan ne kaikki kohdat. On se nyt mikä lainkohta tahansa, mikä tukkii ne porsaanreiät, niin tukitaan ne. (Puhemies koputtaa) Meillä on mahdollisuus siihen.

17.33 **Ville Tavio ps:** Arvoisa herra puhemies! Olen kuunnellut tätä keskustelua tästä vierestä, ja on hienoa ensinnäkin, että perussuomalaisten edustaja Tolppanen on nähnyt vaivaa ja etsinyt tällaista lain porsaanreikää, että veroparatiiseihin estettäisiin rahoja valumasta. Nyt sitten näyttää, että tätä keskustelua on aika helppo tästä laajentaa, ja kaikki olemme varmasti siitä hyvin yksimielisiä, että kaikki tämä veroparatiisitoiminta pitäisi pyrkiä estämään tai tekemään vähemmän houkuttelevaksi ja niin edelleen, miten se sitten tehdäänkään. On mukavaa, että edustaja Harakkakin tuossa kiitteli hallitusta siitä, että oli peruttu nämä hallintorekisteri- ja armahduslakiasiat, ja varmaan perussuomalaisillakin on osansa tässä asiassa.

Mutta kysyisinkin edustaja Harakalta tässä keskustelussa, kun minulta meni ohi, sivu suun, mikä teidän kantanne tähän Tolppasen aloitteeseen oli: kannatitteko siis tätä aloitetta kuitenkin, sitä, että tämmöinen porsaanreikä tukittaisiin?

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

5. Lakialoite laiksi sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 3/2016 vp Hanna Sarkkinen vas ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskustelu

17.35 **Hanna Sarkkinen vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ehdottaa tällä lakialoitteella määriteltäväksi sen, mikä on kohtuullinen sähkön siirtohinnan vuosikorotustason enimmäismäärä. Taustalla on tietysti se, että Suomen suurin sähköverkkoyhtiö Caruna Oy ilmoitti 18.1.2016 sähkön siirtohintojen massiivisista korotuksista. Yrityksen tiedotteen mukaan korotuksen vaikutus siirtolaskun verolliseen loppusummaan on Caruna Oy:n alueella keskimäärin 27 prosenttia ja Caruna Espoo Oy:n alueella keskimäärin 22 prosenttia. Paikoin korotukset ovat olleet vielä tätäkin suurempia.

Jätimme lakiesityksen ennen kuin meillä oli tieto siitä, että ministeri Rehn lupasi puuttua asiaan ja teki esityksen lakiesityksemme mukaisista rajoituksista sähkön siirtohintojen korotukseen — tai ministeri lupasi tuoda tällaisen esityksen eduskuntaan. Suurkiitos ministerille siitä, että hän on luvannut tarttua toimeen ja tähän tärkeään asiaan. Eduskunnassa tuntuu vallitsevan suuri yksimielisyys siitä, että tähän tilanteeseen ja näihin kohtuuttomiin sähkön siirtohintojen korotuksiin täytyy puuttua.

Arvoisa puhemies! Lakialoitteemme mukaan Energiaviraston tehtävänä on erityisesti vahvistaa sähkön siirtohinnan kohtuullisuus, mikä aloitteemme mukaan merkitsisi sitä, että sähkön siirrosta kuluttajalta perittävän hinnan vuosittainen korotus ei saisi ylittää 10:tä prosenttia eikä 15:tä prosenttia Energiamarkkinaviraston nelivuotisella tarkasteluajanjaksolla.

Sähkömarkkinalaki hyväksyttiin eduskunnassa vuonna 2013. Asiasta mietinnön antanut talousvaliokunta kiinnitti huomiota sähkömarkkinalain velvoitteiden aiheuttamiin kustannuksiin kuluttajille. Sähkömarkkinalakiin säädettiin silloin 15 vuoden siirtymäaika, jonka aikana sähköverkkoyhtiö toteuttaa lain edellyttämät uudistukset kuten maakaapeloinnit. Missään vaiheessa lainvalmistelua ei otettu huomioon eikä ennakoitu tilannetta, jossa kuluttajien maksamiin sähkön siirtohintoihin kohdistuisi nyt ilmoitetun suuruisia valtavia kertakorotuksia. Ottaen huomioon, että lakia säätäneen eduskunnan ja talousvaliokunnan tahto oli ehkäistä kohtuuttomia hinnankorotuksia, on katsottava tapahtuneiden sähkön siirtohintojen korotusten olevan lainsäätäjän tahdon ja näin ollen lain hengen vastaisia. Siksi esittämämme lainmuutos on perusteltu ja toivottavasti ministerin lupaama esitys lain muutoksesta olisi samansuuntainen.

Myös muita mahdollisia lainsäädännöllisiä muutoksia tulisi tehdä sähkön siirtohintojen kohtuullistamiseksi ja kohtuuttomien korotusten estämiseksi. Muun muassa pitäisi rajoittaa yhtiöille sallittuja liikevoittoprosentteja, pitäisi tarkastella uudestaan sähkömarkkinalain huoltovarmuusvelvoitteiden oikeasuhteisuutta sekä määritellä sähkönsiirtoverkkojen tapainen perusinfrastruktuuri kuuluvaksi valtion strategiseen omistukseen, jota ei tule yksityistää.

Arvoisa puhemies! Tässä kyseisen Carunan tapauksessa törkeää on lisäksi vielä se, että kyseinen yhtiö harjoittaa aggressiivista verosuunnittelua ja konsernin sisäisillä järjestelyillä minimoi veronmaksun Suomeen. Kiitänkin tässä lopuksi edellisessä asiakohdassa käsiteltyä edustaja Tolppasen aloitetta, jossa pyritään osaltaan suitsimaan verovälttelyä. Toivonkin, että hallitus puuttuu Carunan ja muiden suuryhtiöiden harjoittamaan verovälttelyyn, mitä tehdään esimerkiksi siirtohinnoittelulla, ja toivon, että tähän puututaan yhtä päämäärätietoisesti kuin on nyt luvattu puuttua sähkön siirtohintojen kertakorotusten kohtuuttomuuksiin.

17.39 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Kaikki nykyiset oppositiopuolueet, jotka näkymän mukaan puuttuvat tällä hetkellä salista lähes totaalisesti, olivat siunaamassa sähkönsiirron monopoliyhtiön myyntiä, (Hanna Sarkkisen välihuuto) ja kaikille nykyisille oppositiopuolueille tuli yllätyksenä se, että tämän monopoliaseman turvin on helppo nostaa hintoja. Perussuomalaisille se ei tullut yllätyksenä, ja nytkin olemme olleet kärjessä vaatimassa asian korjausta. Demareissa myönnettiin, että peiliin katsomisen paikka on. Vähitellen alkaa ymmärrys lisääntymään, että koko edellinen hallituskausi meni metsään ja oppositioasema on siten täysin ansaittu.

Ylipäänsä oppositiopuolueista henkii voimakkaasti edellisen hallituskauden teema: tuhrataan ensin ja viisaus seuraa perässä. Demaritkin ovat jo keksineet, kuinka työpaikkoja tehdään hallitusta paremmin, vaikka edellisen kauden aikana loivat pelkkää työttömyyttä. Nyt vasemmistoliitto seuraa tässä samaa linjaa sähköasioissa. Tätä kutsutaan jälkiviisaudeksi: tehdään ensin virheet ja löydetään oikeita ratkaisuja jälkikäteen, kun ei enää olla vallassa eikä puheiden perusteella vastuussakaan. On kuitenkin hyvä, että koko opposition siunaama monopoliyhtiön myynti on herättänyt halua katsoa peiliin mutta myös muuttaa lainsäädäntöä. Harmi kuitenkin, ettei vasemmistoliitto herännyt tähän tarpeeseen myynnin jälkeen ollessaan vielä hallituksessa.

Arvoisa puhemies! Jos näin olisi menetelty, laki olisi voinut ehtiä voimaan ja estää ylisuuret korotukset, jotka nyt pääsivät tapahtumaan. Kolmisen vuotta sitten Juha Sipilä antoi edustaja Arhinmäelle vihjeen osinkoveroasiassa, ja hän ymmärsi silloin, mitä tuli päätettyä. Helmikuun 4. päivä tänä vuonna ministeri Olli Rehn lupasi puuttua sähkönsiirron korotuksiin lailla. Seuraavana päivänä, siis 5.2. — tämä on tarkistettu — vasemmistoliitto jätti tämän lakiehdotuksen. Olisiko vasemmistoliiton ollut tyylikkäämpää olla jo edeltä viisas?

17.41 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkelän kannattaa tarkistaa pöytäkirjat, mitä viime hallituskaudella hallituksessa tapahtui. Talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa vasemmistoliitto vastusti Fortumin sähköverkkojen myymistä Carunalle. Jätimme asiasta eriävän mielipiteen, se löytyy sieltä pöytäkirjoista. Tekin sen voitte sieltä löytää ja voitte huomata, että vasemmistoliitto ei siis hallituksessa ollessaan siunannut Fortumin sähköverkkojen myymistä Carunalle. Tämä on fakta, ja tämä löytyy historiankirjoituksesta. Siinä mielessä koen, että on todellakin aivan täysin oikeutettua, että me täällä myös sitten arvostelemme tätä, koska pystyimme ennakolta näkemään, mitä tämäntyyppisen luonnollisen monopolin yksityistäminen tarkoittaa. Mutta se täytyy myöntää, että sähkömarkkinalakia valmisteltaessa ei osattu nähdä sitä, minkälaisia suuria kertakorotuksia tehtäisiin, eikä sinne riittäviä rajoituksia silloin osattu näille kertakorotuksille laittaa, mutta nyt on hyvä, että sähkömarkkinalakia (Puhemies koputtaa) sitten ryhdytään korjaamaan näiltä osin.

17.42 **Markku Pakkanen kesk:** Arvoisa puhemies! Puuttumatta nyt paremmin siihen, ovatko uuden lain esittäjät ajan tasalla vai miten, onko edellinen hallitus tehnyt virheitä, itse koen tämän sähkömarkkinalain muutoksen tärkeänä ihan kuluttajan kannalta. Sellaisen monopoliomaisuuden osalta, jota mielestäni sähköverkot Suomessa ovat, pitäisi erityisen tarkkaan tulevaisuudessa miettiä, kenelle se omistus kuuluu ja kuinka paljon niillä voidaan hinnoittelua ja kuluttajien tilannetta vaikeuttaa. Koska tämä siirtohinta-asia on sellainen asia, jota ei käytännössä voi kilpailuttaa, niin sehän on selvää, että silloin näissä asiois-

sa pitää oikeudenmukaisuuden toteutua. Siinä mielessä pidän tätä lakialoitettakin ihan tarpeellisena, ja hyvä, että hallitus nyt puuttuu näihin epäoikeudenmukaisuuksiin, joita tässä on havaittu.

17.43 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkkiselle kommenttina, että täällä salissa keskustellessa on useisiin otteisiin todettu, että hallituksen päätökset ovat hallituksen yhteisiä päätöksiä, myös ne epämieluisat päätökset. Tämä on tuotu monta kertaa esille myös perussuomalaisten kohdalla. Hallitus on tehnyt monia asioita, jotka eivät ole olleet kenties meille mieleen, mutta päätökset ovat yhteisiä hallituksessa. Pisteiden kerääminen asialla on varsin onttoa, kun vasemmistoliitto kuitenkin jatkoi hallitusrintamassa mukana, kunnes myöhemmin katsoi tarpeelliseksi erota.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

6. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 26.2.2016 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.44.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola